

Tulemusvaldkond	Kultuur
Tulemusvaldkonna eesmärk	Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks
Valdkonna arengukava	Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020
Programmi nimi	Kultuur
Programmi eesmärk	Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks
Programmi periood	2020.–2023. aasta
Peavastutaja	Kultuuriministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Muinsuskaitseamet, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Rahvakultuuri Keskus, Võru Instituut, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Hoiuraamatukogu Tegevuspõhisele eelarvestamisele lähevad koos ministeeriumiga üle ülalnimetatud valitsemisala riigiasutused, kelle osutatavad olulisemad teenused kajastuvad ka programmdokumendis. Sihtasutused ja avalik-õiguslikud juriidilised isikud kajastuvad oma tegevuste ja finantsidega Kultuuriministeeriumi osutatavates tegevustes ja teenustes.

Sisukord

Sissejuhatus	3
Programmi juhtimiskorraldus	3
Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve	3
Olukorra lühianalüüs	5
Meede 1. Mitmekülgse ja kättesaadava kultuurielu toetamine ja arendamine	8
Meetme eesmärk.....	8
Meetme mõõdikud.....	8
Tegevus 1.1. Loovisikute toetamine ja tunnustamine	9
Tegevus 1.2. Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	10
Tegevus 1.3. Etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine.....	12
Tegevus 1.4. Audiovisuaal- ja meediapoliitika kujundamine ja rakendamine.....	13
Tegevus 1.5. Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine.....	15
Tegevus 1.6. Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine	16
Tegevus 1.7. Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika kujundamine ja rakendamine	17
Meede 2. Kultuuripärandi säilitamise ja kättesaadavaks tegemise toetamine ja arendamine.....	19
Meetme eesmärk.....	19
Meetme mõõdikud.....	19
Tegevus 2.1. Muuseumipoliitika kujundamine ja rakendamine.....	20
Tegevus 2.2. Muinsuskaitsepoliitika kujundamine ja rakendamine.....	23
Tegevus 2.3. Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine.....	25
Tegevus 2.4. Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine	28
Meede 3. Kultuuri valdkondadeüleline arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine	30
Meetme eesmärk.....	30
Meetme mõõdikud.....	30
Tegevus 3.1. Kultuurivaldkonna digitaliseerimine.....	31
Tegevus 3.2. Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine, asutuste, organisatsioonide ja sündmuste toetamine	33
Tegevus 3.3. Loomemajanduspoliitika kujundamine, valdkonna toetamine ning arendamine.....	34
Tegevus 3.4. Valdkondadeüleline tugi- ja arendustegevus.....	36

Sissejuhatus

Kultuuri tulemusvaldkonna eesmärki panustab otseselt üks programm. Eesmärgi saavutamiseks tegevuste ja rahaliste vahendite kavandamise eest vastutab Kultuuriministeerium. Riigi kultuuripoliitika kujundamises ja elluviimises on oluline osa ja vastutus lisaks Kultuuriministeeriumile paljudel teistelgi riiklikel institutsioonidel. Kultuuri tulemusvaldkonna eesmärke viiakse ellu ka keskvalitsusse kuuluvate sihtasutuste (teatrid, muuseumid, kontsertorganisatsioonid jm), avalik-õiguslike organisatsioonide (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusooper Estonia, Eesti Kultuurkapital) ja mittetulundussektori organisatsioonide toetamise kaudu. Kultuuripoliitika eesmärkide täitmises on keskse rolliga kohalikud omavalitsused, kes tagavad kohalikus kultuurikorralduses eesti kultuuri järjepidevuse hoidmiseks soodsa ja arendava kasvukeskkonna.

Kultuuriministeerium koos oma asutustega töötab eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise meedia- ja kultuuriruumi tagamise ja arengu nimel. Selle saavutamiseks tegeleb ministeerium Eesti rikkaliku kultuuri, pärandi, meediaruumi ja kultuurilise mitmekesisuse arendamise, säilitamise väärtustamise, teadvustamise ja levitamisega nii Eestis kui ka välismaal ning toetab nii professionaalset tegevust kui ka huvitegevust loomevaldkonnas.

Programmdokumendis on lisaks Kultuuriministeeriumile kirjeldatud valitsemisala riigiasutuste osutatavad olulisemad teenused. Sihtasutused ja avalik-õiguslikud juriidilised isikud kajastuvad oma tegevuste ja finantsidega Kultuuriministeeriumi osutatavates tegevustes ja teenustes.

Kehtiva kultuuripoliitika alusdokumendi „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ („Kultuur 2020“) planeerimisperiod lõpeb 2020. aastal. Kultuuriministeerium alustas uue alusdokumendi koostamist 2018. aastal. Protsessi kõige sisulisem osa jäi 2019. aastasse, mil ministeerium kaasas uute kultuuripoliitiliste eesmärkide sõnastamiseks eri valdkondade esindajaid üle Eesti. Plaani kohaselt on uue alusdokumendi eelnõu kavas Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks esitada 2020. aasta esimeses pooles.

Programmi juhtimiskorraldus

Programmi koostamist, elluviimist ja seiret koordineerib Kultuuriministeerium. Ministeerium kavandab programmi eesmärgid lähtuvalt dokumendist „Kultuur 2020“. Elluviidavad tegevused ja prioriteetid lähtuvad Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ülesannetest ning on kooskõlas riigi eelarvestrateegia protsessiga nelja aasta lõikes ja täpsustatakse ühe aasta lõikes riigieelarve protsessi raames. Kultuuriministeerium uuendab programmi igal aastal ja pikendab seda ühe aasta võrra, tagades kooskõla riigi eelarvestrateegia perioodi ja riigieelarveliste vahenditega.

„Kultuur 2020“ kohaselt koostab ja esitab Kultuuriministeerium igal aastal Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule ülevaate „Kultuur 2020“ elluviimisest. Kultuuriminister peab aruande kohta ka aastat kokkuvõtva kõne Riigikogus.

Programmi rakendamise kohta koostab Kultuuriministeerium igal aastal tulemusaruande, mis esitatakse Rahandusministeeriumile riigi eelarvestrateegia koostamise protsessis. Programm avalikustatakse Kultuuriministeeriumi kodulehel pärast riigieelarve Riigikogus vastuvõtmist.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programmi eesmärk: Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks.

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Elanike kultuurielus osalemine, %	78,7 (2017. a)	78	78	78	78

Allikas: Statistikaamet					
-------------------------	--	--	--	--	--

Programmi eelarve

KULUDE JA INVESTEERINGUTE JAOTUS MEETMETE JA PROGRAMMI TEGEVUSTE VAHEL (eur)	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Kultuuriprogramm	201 150 390 €	198 725 092 €	197 354 417 €	196 211 964 €
Kultuuri valdkondadeülene arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine	19 189 601 €	19 783 801 €	18 991 240 €	18 879 120 €
Kultuurivaldkonna digitaliseerimine	44 711 €	47 488 €	47 488 €	47 488 €
Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine, asutuste, organisatsioonide ja sündmuste toetamine	3 627 553 €	3 155 497 €	3 140 497 €	3 175 497 €
Loomemajanduspoliitika kujundamine, valdkonna toetamine ja arendamine	2 645 531 €	2 069 039 €	783 533 €	364 969 €
Valdkondadeülene tugi- ja arendustegevus	12 871 807 €	14 511 776 €	15 019 722 €	15 291 165 €
Kultuuripärandi säilitamise ja kättesaadavaks tegemise toetamine ja arendamine	65 886 968 €	63 285 660 €	62 747 025 €	61 615 552 €
Muinsuskaitse poliitika kujundamine ja rakendamine	6 362 303 €	7 245 721 €	7 077 731 €	5 918 010 €
Muuseumipoliitika kujundamine ja rakendamine	38 129 628 €	36 156 156 €	36 084 981 €	36 076 869 €
Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine	13 082 303 €	11 867 342 €	11 531 342 €	11 531 342 €
Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine	8 312 733 €	8 016 441 €	8 052 971 €	8 089 331 €
Mitmekülgse ja kättesaadava kultuurielu toetamine ja arendamine	116 073 821 €	115 655 632 €	115 616 152 €	115 717 292 €
Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika kujundamine ja rakendamine	2 084 386 €	2 103 133 €	2 115 473 €	2 128 323 €
Audiovisuaal- ja meediapoliitika kujundamine ja rakendamine	46 312 113 €	46 088 264 €	46 108 904 €	46 130 434 €
Etendus kunstide poliitika kujundamine ja rakendamine	37 287 400 €	36 932 717 €	36 949 317 €	36 966 677 €
Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	6 853 243 €	6 937 825 €	7 054 315 €	7 123 505 €
Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine	4 236 955 €	4 537 486 €	4 496 016 €	4 439 376 €
Loovisikute toetamine ja tunnustamine	2 338 517 €	2 356 730 €	2 372 010 €	2 387 330 €

Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine	16 961 210 €	16 699 477 €	16 520 117 €	16 541 647 €
---	--------------	--------------	--------------	--------------

Olukorra lühianalüüs

Eesti kultuuriruumi elujõulisuse tagamiseks on oluline loomevabaduse ja kultuuri kättesaadavuse kindlustamine. Mitmekülgse kultuurielu eelduseks on vaimse ja materiaalse kultuuripärandi säilitamine ja vahendamine, kultuuri kättesaadavuse ning loometingimuste tagamine. Eesti elanikud on Euroopas ühed aktiivsemad kultuuris osalejad, kuid piirkonniti on kultuuri tarbimises märgata erinevusi. Viimaste aastate löikes võib märgata – eeldatavasti sotsiaalmajanduslike tegurite koosmõjus – paikkonniti ka kultuuris osalemise mõningast langustrendi¹. Visioonidokumendi „Kultuur 2020“ järgi on üheks oluliseks kultuuripoliitika eesmärgiks loojatele kindlustunde ja loomerahu tagamine. Samal põhjusel on algatatud kunstniku- ja kirjanikupalga meede.

Eesti kirjandusel läheb hästi, valikuvõimalusi on palju ja iga lugeja peaks leidma oma lemmiku. 2018. aastal ilmus 3792 nimetust raamatuid ja brošüüre ning 561 nimetust algupärasest eestikeelset ilukirjandust. Eesti kirjandus on maailmas tuntud – 2018. aastal tõlgiti võõrkeeltesse üle 100 eesti kirjandusteose. Suur tõuge oli ka Eesti osalemine koos Läti ja Leeduga Londoni rahvusvahelisel raamatumessil peakülalisena. Alates 2015. aastast on kirjanikel võimalik kandideerida kirjanikupalgale, 2019. aastal saab riiklikku palka 13 kirjanikku. Palgasaajad valib välja loomeliit koos valdkondlike esindusorganisatsioonidega ning Kultuuriministeerium tagab loomeliidule rahastuse palga maksmiseks. Kirjanikupalk annab tippvormis kirjanikule võimaluse keskenduda loomingule ja tagab talle sotsiaalsed garantiid.

Teatrit käidi 2018. aastal vaatamas ligi 1,2 miljonil korral (1 192 042 külastust), kokku anti 6695 etendust ja mängukavades oli 582 lavastust. Keskmiselt oli 2018. aastal ühel etendusel 178 vaatajat, mis on küll vähem kui perioodil 2007–2013, kui saalis oli 185–214 vaatajat, kuid viimase viie aasta võrdluses (173–180) on tegu tugeva keskmise tulemusega. Kogu repertuaari 582 lavastusest kuulub n-ö riigiteatritele stabiilselt 320 lavastust, mis tähendab, et iga-aastane uuslavastuste arvu tõus või langus sõltub erateatritest ja projektidest. Etenduskunstide mitmekesisust tagavad lisaks suurele hulgatele uuslavastustele rahvusvahelised koostööprojektid ja festivalid.

2018. aasta oli Eesti filmile erakordne – püstitati Eesti filmi vaatajarekord ning kodumaise filmi vaatajate arv ületas esimest korda 600 tuhande vaataja piiri, moodustades 3,6 miljonist kinokülastusest 17,85%. Eesti mängufilmide kõrgest kvaliteedist ja publiku huvist nende vastu annab lisaks ulatuslikule meediakajastusele tunnistust enam kui 115 tuhat kinokülastust filmil „Seltsimees laps“ ja enam kui 125 tuhat kinokülastust filmil „Eia jõulud Tondikakul“. Eesti filmid said ka tavapärasest ulatuslikuma rahvusvahelise tähelepanu osaks – näiteks „Seltsimees laps“ pärjati auhindadega nii Berlinale, Locarno, Busani, Waterloo kui ka mitmel teisel filmifestivalil. Lisaks mängufilmidele said valdkondliku tunnustuse osaks ja meelitasid kinopublikut saali kvaliteetsed dokumentaalfilmid, nagu „Rodeo“, „Ahto. Unistuste jaht“ ja „Tuulte tahatud maa“. Neist viimane tõi kinosaalidesse üle 40 tuhande vaataja, mis oli 2019. aasta aprillini Eesti dokumentaalfilmide rekord, kuni „Ott Tänak: The Movie“ selle ületas. 2018. aastal linastus kinodes kokku 14 Eesti mängufilmi, 10 täispikka dokfilmi ja kaks lühifilmide kasseti. 2018. aasta ja 2019. aasta alguse filmivaldkonna edu on tuginenud suuresti EV 100 programmi raames rahastatud filmidele, mis ületasid oma eelarvelt märkimisväärselt tavakorras rahastatud filmiloomingut.

Eesti meediaturg on avatud, institutsionaalselt mitmekesine ja siin pakuvad teenuseid nii kohalikud kui ka rahvusvahelise tegevusulatuslega ettevõtted. Eesti reklaamituru maht oli 2018. aastal 104,3 miljonit eurot, mis on viimase majanduslanguse eelse perioodi mahust endiselt 6% madalam (2008. a-l oli 111,2 miljonit eurot). See tähendab, et ajakirjandusvaldkond ei ole endiselt täielikult taastunud 2008. aasta majanduskriisist ning digireklaami tulud liiguvad suuremas mahus globaalsetele platvormidele, nagu Google ja Facebook. Reklaamituru tase iseloomustab meediavaldkonna käivet, mistõttu on kurvastav, et majanduskasvu kõrgperioodil ja samal ajal kui globaalsete reklaamimüüjate maht oli 2018. aastal üle

¹ Kultuuris osalemise uuring. 2017. Statistikaamet

40% Eesti reklaamiosjatel interneti panustatud rahast, siis kodumaine internetireklaamiturk ei kasvanud. Need näitajad omavad ka otsest mõju kohaliku meediaturu arengule ja jätkusuutlikkusele, mistõttu on vajalik kodumaist meediaturgu senisest rohkem toetada. Teisalt on rõõmustav, et 2019. aasta seisuga on Eesti maailma ajakirjandusvabaduse indeksis väärikal 11. kohal.

Muusikavaldkonnas on aktiivselt tegutsevaid kontserdikorraldajaid ja kollektiive ligi 100 ning festivale korraldatakse aastas üle 150. Tähelepanuväärne on Eesti muusika ja muusikute rahvusvaheline tuntus ja potentsiaal – Arvo Pärt on Bachtrack Stats 2018 andmetel kaheksandat aastat järjest maailmas enim esitatud elav helilooja ning mitmed meie interpreedid ja kollektiivid teevad regulaarselt koostööd maailma tunnustatuimate partneritega (teiste artistide, kontserdikorraldajate, plaadifirmade, muusikakirjastustega).

Kunstinäitusi toimus 2018. aastal 92 professionaalse kunsti eksponeerimisega tegelevas näitusemajas 22 paigas üle Eesti kokku 864 ja neid külastas hinnanguliselt enam kui 1,4 miljonit inimest. 149 näitusel välisriikides esines 156 Eesti kunstnikku – enim osalesid 2018. aastal näitustel välismaal Marge Monko 16 ning Kris Lemsalu ja Katja Novitskova kumbki 15 korral. Eesti kunstimaastik on sisulise võimekuse ja tegevkunstnike rohkuse poolest heas seisus: valitseb põlvkondlik ja kunstiline mitmekesisus, rahvusvaheliselt on mitmed tegijad suure läbimurde potentsiaaliga. Valdonna senine rahastamine praegust arenguvõimekust aga ei toeta, kuid ministeeriumi ellu kutsutud muudatustega saaks olukorda parandada. Kunsti rahastamise suurim probleem on ministeeriumi ja Eesti Kultuurkapitali rollide ebaproportsionaalne jaotus, mis ei arvesta valdkonna vajadusi. Suuresti individuaalsest loometööst sõltuvas valdkonnas on teiste kultuurialadega võrreldes väga suur konkurents ressursidele loovisikute ja institutsioonide vahel. Seepärast on kunstivaldkonnas jätkatud valdkonna rahastamisega seonduvate teemade lahenduste otsimist. Lahendused Kultuurkapitali vahendite vabastamiseks riigi asutatud kunstimuseumide põhitegevuse rahastamisest loodetakse leida lähiaastatel. 2019. aastaks toodi täielikult ministeeriumi toetusele üle SA Kunstihoone. Kunstivaldkonna ministeeriumipoolne rahastus on 2019. aastal 2018. aastaga võrreldes peaaegu 60% tõusnud. See on kunstirahastuse korrastamise protsessis oluline samm. Kunstielu rahvusvahelise konkurentsivõime säilitamiseks on oluline nii valdkondlike arenduskeskuste tegevuste jätkumine kui ka suurem tähelepanu kunstnike residentuurivõimalustele Eestis ja Eestist väljaspool. Lahendamist vajavad ka näituseasutuste mured nii investeringute kui ka stabiilse tegevustoetuse kohta, samuti ei ole jätkusuutlik suuremate kunstifestivalide projektipõhine rahastamine Kultuurkapitali kaudu. Kunstivaldkonna suure potentsiaali rakendamiseks Eesti elu rikastamisel ja rahvusvahelisel kunstiareenil Eesti maine kujundamisel on kunstipoliitika süsteemsel arendamisel ja selleks täiendavate vahendite leidmisel võtmeroll.

Arhitektuurivaldkonna olulisim tegevus riigi tasandil on viimastel aastatel olnud seotud Riigikantselei juures 2018. aasta septembrini tegutsenud ruumiloome ekspertrühma tööga. Ekspertrühm tõi kvaliteetse elukeskkonna kavandamise korralduses riigi tasandil välja mitmeid süsteemseid probleeme ja võimalusi, mille lahendamine eeldab pidevat tähelepanu. Selle saavutamiseks on vaja tõsta ametkondade ruumipädevust ning vaadata üle nende ülesanded. Ekspertrühma hinnangul ei ole riik piisavalt selgelt sõnastanud kvaliteetset elukeskkonda kui riigi üht eesmärki, kuid samas on ruumil oluline roll inimeste igapäevase heaolu, tervise ja ka majanduse arenguvõimekuse juures. Ekspertrühm on teinud ettepaneku koondada otseselt ruumiga tegelevate ministeeriumide osakonnad üheks ruumiloome üksuseks, mille ülesandeks jääks ka arhitektuurivaldkonna eest vastutamine.

2018. aastal tegi Kultuuriministeerium koostöös EASiga uuringu „Disainikasutus Eesti ettevõtetes ja sihtasutustes“, mille eesmärk oli kaardistada ja analüüsida disainikasutust nii era- kui ka riigi osalusega ettevõtetes ning riigi asutatud sihtasutustes ja MTÜdes. Uuringu tulemused näitavad, et Eesti ettevõtted kasutavad oma tegevuses rohkem disaini kui viie aasta eest, kuid disainiredeli ülemistele pulkadele, kus paiknevad ettevõtted kasutavad disaini uute toodete ja teenuste väljatöötamisel ning ettevõtte strateegilisel juhtimisel, on endiselt astunud vaid vähesed.

Statistikaameti andmetel oli Eestis 2018. aasta seisuga 190 muuseumi 249 külastuskohaga, milles säilitati kokku ca 7,4 miljonit museaali. Muuseumikülastusi oli 2018. aastal 3,4 miljonit. Muuseumides töötas 1853 töötajat. Muuseumide infosüsteemi (MuIS) on 2018. aasta lõpu seisuga sisestatud ca 3,4

miljonit museaali kirjeldust (s.o ca 68% MuSi kasutatavate muuseumide muuseumikogudest), neist üle 1,3 miljoni on digitaalse kujutisega ja ca 1,2 miljoni põhjaliku kirjeldusega. Eesti muuseumid on jätkuvalt populaarsed ning järjepidevalt tähistatakse igal aastal üleeuroopalist muuseumiööd. 2018. aastal valmis EASi tellitud, Euroopa Regionaalarengu Fondist rahastatud ja AS Emori läbiviidud „Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring“, millest järeldus, et küsitlusele eelnenud viimase 12 kuu jooksul on muuseumi külastanud 60% Eesti elanikest ning veelgi enam inimesi on muuseumi valmis edaspidi külastama. Huvi ja vajadus nii muuseumide kui ka raamatukogude teenuste järele on ühiskonnas suur, kuid mõlemad valdkonnad seisavad probleemide ees. Muuseumide puhul on selleks eri sihtrühmade senisest parem kaasamine ning neile suunatud teenuste arendamine ja teavitustöö. Uuringust tuli selgelt välja, et muuseumide digitaalsed teenused vajavad oluliselt arendamist ning ka Tallinnast ja Tartust väljapoole jäävad muuseumid vajavad tuge ja arendust, et muuseumikülastused jaguneksid üle Eesti senisest enam. Uuringu järgi on muuseumikülastuse olulisim põhjus soov sisustada oma vaba aega huvitavalt, kuid põhjused olid seotud ka õpingute ja hobidega. Muuseumide mittekülastamise peamiste põhjustena toodi välja ajapuudus, tervislikud põhjused ja keeruline ligipääs.

2018. aasta lõpu seisuga oli Eestis 26 480 kultuurimälestist (arheoloogia-, ehitis-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestist kokku). Terviklike keskkondade väärtustamiseks on loodud 12 muinsuskaitseala, lisaks on Eestis kaks UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvat objekti. Suurem osa kultuurimälestisi (arheoloogia-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestised) on heas seisukorras. Halvem on olukord ehitismälestistega, mis vajavad teiste mälestiste liikidega võrreldes suuremaid investeeringuid. Muinsuskaitsevaldkonna senised toetused ei ole olnud piisavad, et valdkonna mõõdikuid mõjutada. Kasutusel olevate ehitismälestiste osakaal oli 2018. aastal 74,5% – 5275 ehitismälestisest on kasutusel 3930. Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal püsib võrreldes 2017. aasta lõpuga sama – 65,1% (5275 ehitismälestisest 3436). Märkimisväärne osa kasutuseta hoonetest asub maapiirkondades ja väikelinnades, kus põhjus ei ole mitte muinsuskaitse, vaid inimeste ja ressursside üldises puuduses. Hoonete kasutuselevõttu soodustavaid mõjureid napib. Hoone kasutuse ja hea seisukorra vahel on otsene seos. Eestlaste kultuuri- ja pärandihuvi on väga suur, sellest tulenevalt pakub riik kultuuriteenuseid ja peab ka pärandit hoidma.

2018. aastal oli Eestis 897 raamatukogu, mille kogudes oli 31,3 miljonit teavikut ja 745 000 lugejat, kes laenutasid kokku üle 13,2 miljoni teaviku. Raamatukogukülastusi oli 2018. aastal 8,3 miljonit ja sellele lisaks 166,8 miljonit virtuaalkülastust. Raamatukogudes töötas kokku 2506 töötajat. Positiivseks võib lugeda rahvaraamatukogudes laenutuste arvu tõusu, mis küündis 2018. aastal taas ligi 10,4 miljonini. „Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring“ selgitas välja raamatukogude külastamise ja mittekülastamise põhjused, kasutajate soovid, tuvastas uued sihtgrupid ja erinevate asutuste võimalikud koostöövõimalused. Silmatorkavalt kriitiliseks osutusid raamatukogude kommunikatsioonitegevuste vähenenud efektiivsus ja ettevõtete huvipuudus raamatukogudega koostööd teha. Tulevikuteenuste kontekstis selgus kasutajate suur soov kasutada raamatukogude digitaalseid väljaandeid veebis. Lisaks vajaksid nad uusi e-teenuseid, näiteks kasutada raamatukogudevahelise laenutuse teenust väljaannete tellimiseks pakiautomaati või kullerteenuse vahendusel, otsida ühest e-kataloogist kõikide Eesti raamatukogude väljaandeid ning kasutada laenutamisel ja tagastamisel iseteenindust. Kõik nimetatud teenused on seotud regionaalselt kultuurist osasaamisega digitaalsete vahendite abil. Praegu kasutavad Eesti raamatukogud kolme erinevat ja mitte hästi ühilduvat infosüsteemi, millest võib tuleneda raamatukoguteenuse killustatus kasutajate jaoks. Ettevõtted pole piisavalt teadlikud, et raamatukogudega näiteks teenuse disaini, ürituste korraldamise või muudes teemades koostööd teha. Uuringu tulemusena saadud järeldused ja soovitused on sisend valdkonna õigusaktide uuendamiseks, poliitika kujundamiseks ja mäluasutuste tegevusteks ning koostööks, mis toetavad muuseumide ja raamatukogude külastatavuse suurenemist.

Eesti rahvakultuuri tugevus on rikkalik pärand ja inimesed, kes väärtustavad ja kannavad paikkondlikke kombeid ja elulaadi ning annavad seda edasi järgmistele põlvkondadele, hoides rahvakultuuri seeläbi elujõulisena. 2018. aastal osales alaliselt tegutsevates kollektiivides 83 205 harrastajat. Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupeo traditsioon on kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. 2019. aastal möödus esimese laulupeo toimumisest 150 aastat ja tantsupidu toimus 20. korda. Lisaks on

UNESCO nimekirja kantud Kihnu kultuuriruum, Seto leelo ning Vana-Võromaa suitsusauna traditsioon.

Nii „Kultuur 2020“ kui ka „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“ seavad eesmärgiks väärtusliku kultuuripärandi digiteerimise ja vajaduse tagada veebis loodud kultuuripärandi talletumine, kättesaadavus ja kogutud kultuuripärandi pikaajaline säilivus. „Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskava sai kultuuriministri allkirja ning majandus- ja kommunikatsiooniministri heakskiidu 2018. aastal. Alanud on tegevuskava dokumendi-, filmi-, foto- eseme-, kunsti- ja trükipärandi digiteerimise projektide elluviimine, nii taristu projektide analüüs kui ka nende elluviimine. 2019. aastal alustati hangete tulemusena pärandiobjektide digiteerimist ja viidi ellu tegevuskava taristuprojektide tegevusi. 2020. aastal digiteerimine jätkub ja analüüsitakse digitaalse kultuuripärandi kättesaadavuse infosüsteemi. Tõstetakse mäluasutuste töötajate teadmisi digipädevusest ning teavitatakse avalikkust digiteeritud ja avalikustatud pärandiobjektide kasutusvõimalustest.

Kultuuri rahvusvahelistumise oluline lüli lisaks valdkondlikele teabe- ja arenduskeskustele on Eesti saatkondades tegutsev kultuuriesindajate võrgustik, kelle ülesandeks on aidata Eesti loovisikutel, kollektiividel, loomeettevõtetel ja kultuuriorganisatsioonidel jõuda rahvusvahelisele areenile, toetada tugevaid rahvusvahelistumise võimekusega tegijaid ning tutvustada nende tegevuste kaudu Eestit ja Eesti kultuuri maailmas. Erinevate saatkondade juures tegutseb kokku kaheksa kultuuriesindajat: Moskvas, Helsingis, Berliinis, Brüsselis, Pariisis, Londonis, New Yorgis ja Pekingis. 2019. aastal oli Kultuuriministeeriumil kehtivad kultuurikoostöölepped ligi 50 riigiga. 2019. aastal said uuendatud Eesti-Vene koostööprogramm aastateks 2019–2021, Eesti-Vallooni koostööraamistik ning algasid ettevalmistused kultuurikoostööprogrammide uuendamiseks Ungariga ning Eesti ja Itaalia vahelise kultuuri- ja haridusalase koostöö rakendusprogrammiks aastateks 2020–2025. Lisaks on Kreeka pöördunud meie poole ettepanekuga uuendada Eesti ja Kreeka valitsuste vahel 1999. aastal sõlmitud kultuuri-, haridus- ja teaduskoostöö kokkulepet. Kreeka soovib lepet täiendada digi-, küberturvalisuse ja tehisintellekti teemadega.

Loomemajanduse sektorit kaardistatakse 4aastase intervalliga. 2018. aasta kevadel valminud Eesti loomemajanduse olukorra neljanda uuringu ja kaardistuse kohaselt oli Eesti loomemajanduse sektoris 2015. aasta andmetel 30,7 tuhat töötajat (4,8% Eesti töötavast rahvastikust) ning sektoris tegutses 9098 ettevõtet ja asutust (11,6% Eesti ettevõtete üldarvust). Loomemajanduse ettevõtete ja asutuste kogutulu oli 1,5 miljardit eurot (2,9% SKPst), mis on samaväärses suurusjärgus põllu- ja metsamajanduse ning kalapüügi terviknäitajaga (3,4%). Lisaks on loomemajandussektoril oma osa atraktiivse elukeskkonna loomisel, turismitulude suurendamisel ja digimajanduse arenemisel.

Meede 1. Mitmekülgse ja kättesaadava kultuurielu toetamine ja arendamine

Meetme eesmärk

Eesti kultuurielu on mitmekülgne ja kõrgetasemeline, pakkudes võimalusi loominguliseks tegevuseks ja kultuurist osasaamiseks.

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Teatrikülastuste arv Eestis <i>Allikas: Eesti Teatri Agentuur</i>	1,2 mln	1 mln	1 mln	1 mln	1 mln
Uuslavastuste arv <i>Allikas: Eesti Teatri Agentuur</i>	211	180	180	180	180
Kinokülastajate arv <i>Allikas: Eesti Filmi Instituut</i>	3,63	3,0	3,0	3,0	3,0
Eesti filmide publiku turuosa suurus kinolevis	17,85%	9	11	14	17

<i>Allikas: Eesti Filmi Instituut</i>					
Tõlked eesti keelest teistesse keeltesse (ilukirjandus/nimetust) <i>Allikas: Eesti Kirjanduse Teabekeskus</i>	109	70	70	70	70
Rahvusvaheliste (välisosalusega) kunstinäituste arv <i>Allikas: Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus</i>	184	110	120	120	120
Rahvusvaheliste (välisosalusega) kunstinäituste osakaal kõigist Eestis korraldatud näitustest <i>Allikas: Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus</i>	21%	20%	20%	20%	20%
Eesti kunstnike osalemine välisnäitustel (näituste arv) <i>Allikas: Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus</i>	156	80	80	80	80
Eesti kunstnike osalemine välisnäitustel (kunstnike arv) <i>Allikas: Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus</i>	149	110	110	110	110
Edasijõudmine „disainiredelil“: ettevõtete ja sihtasutuste protsentuaalne hulk, mis kasutavad disaini „disainiredeli“ IV astmel <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	58%	59%	60%	61%	62%
Arhitektuuri mõõdik	Mõõdik on väljatöötamisel				
Eesti meediavabaduse indeks <i>Allikas: Piirideta Reporterid</i>	12,27	12,27	12,27	12,27	12,27
Eesti autorite teoste esitamisest laekunud tasud, eur <i>Allikas: Eesti Autorite Ühing</i>	1 518 174	1 520 000	1 520 000	1 520 000	1 520 000

Meetme raames kujundatakse ja viiakse ellu kunstide valdkonna valdkondlikke poliitika, tõstetakse valdkonna konkurentsivõimet, toetatakse strateegiliste koostööpartnerite põhitegevust ja projekte, ajakirjanduse arengut ning valdkonna toimimiseks ja arendamiseks hoitakse ja arendatakse vajalikku taristut. Mitmekülgse ja kättesaadava kultuurielu toetamise ja arendamise saavutamiseks on programmi tegevusteks loovisikute toetamine ja tunnustamine ning kirjanduspoliitika, etenduskunstide poliitika, audiovisuaal- ja meediapoliitika, muusikapoliitika, kunstipoliitika ning arhitektuuri- ja disainipoliitika kujundamine ja rakendamine.

Tegevus 1.1. Loovisikute toetamine ja tunnustamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Tunnustatud loomeliitudega sõlmitud lepingute arv <i>Allikas: Loomeliitude andmekogu</i>	17	17	17	17	17

Selleks, et loovisikute loometegevuseks vajalikud tingimused oleksid paranenud, antakse loomeliitudele toetust, kasutamaks seda seaduses sätestatud loometoetuse maksmiseks vabakutselistele loovisikutele ja loovisikute loometegevuseks ning sellega seotud täiendusõppeks antavateks stipendiumideks, kui toetust ei ole kasutatud täies ulatuses loometoetuste maksmiseks vabakutselistele loovisikutele.

Suur osa loomevaldkondadest toimivad valdavalt kollektiivse loomingu põhiselt ja on põhiosas institutsionaliseerunud – riik on loonud etendusasutusi ja kontserdiorganisatsioone, mis tagavad neis valdkondades stabiilsed loometöö võimalused. Et võimaldada ainult vabakutseliste loometööl põhinevate valdkondade loovisikutel pühenduda loometööle regulaarsemalt, on riik loonud täiendavalt süsteemi, mis võimaldab loomeliitude kaudu toetada kirjanikele ja kunstnikele palkade maksmist. Kunstniku- ja kirjanikupalga 3aastane pilootperiood käivitus 2015. aastal. 2019. aastal saab Kultuuriministeeriumi eelarvest loomeliitude kaudu palka 22 loovisikut. Kunstivaldkond, mis on erialade ja loovisikute arvu poolest suurem, vajab stabiilse toetusega loomepalku rohkem – eesmärk oleks jõuda kuni 36 palgalise kunstnikuni.

Loomevaldkonnad on 21. sajandil üha levinumate ebaregulaarsete töösuhete valdkonna suunanäitajad. Lähiaastate eesmärk on saada ülevaade vabakutseliste loovisikute majanduslikust toimetulekust, selgitada välja vabakutselise tööamise erinevad mudelid (palga- ja loometöö kombineerimisest, projektipõhisest teenistusest, stipendiumide ja vabakutselise staatuse loometööst elatumiseni) ning sotsiaalsete garantiide kättesaadavus seoses loometegevusest saadava sissetuleku laekumise eripäradega. Loomemajanduse arendamise kontekstis on oluline hinnata loomeettevõtluse reaalsel osakaalu vabakutseliste seas – praegu kasutavad mitmel loomealal töötajad ettevõtlusvorme, kuid nende töö iseloom ei ole alati äritegevusega seotud.

Programmi perioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Jätkatakse loomeliitude kaudu kirjaniku- ja kunstnikupalga maksmise toetamist ning võimaluse korral palgasajate arvu suurendamist.
- Vabakutseliste loovisikute majandusliku toimetuleku ja sotsiaalsete garantiide kättesaadavuse kaardistamine ja võimalike lahendusvariantide väljatöötamine.

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine (KuM)

Teenuse eesmärk on toetada kultuurilist loovust, kaunite kunstide professionaalsel tasemel säilimist ja arenemist ning parandada loomeliitude kaudu loovisikute loometegevuseks vajalikke tingimusi.

Loovisikute andmekogu abil peetakse loomeliitude ja loovisikute üle arvestust ning teostatakse loovisikute ja loomeliitude seadusega kehtestatud nõuete täitmise üle järelevalvet.

Loovisikute toetamine ja tunnustamine (KuM)

Teenuse eesmärk on loovisikute saavutuste ja tulemusliku tegevuse esiletõstmine ja tunnustamine.

Tegevus 1.2. Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
SA Kulturilehe väljaantud kultuuriajakirjade ja -ajalehtede arv <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	16	16	16	16	16
Rahvusvaheliste kirjandusmesside arv, millel osaletud <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	4	4	4	4	4
Eesti Lastekirjanduse Keskuse külastajate arv <i>Allikas: Eesti Lastekirjanduse Keskus</i>	40000	40000	40000	40000	40000

Riik väärtustab kirjandust kui omakeelse kultuuriruumi ühte alustala, luues eeldused teistegi valdkondade kestmiseks ja arenguks. Selleks loob ja rakendab Kultuuriministeerium toetusmehhanisme, mis toetavad Eesti autorite uute teoste loomist, kirjanduse populariseerimist ja kättesaadavust. Eesti

Kirjanike Liit maksab ministeeriumi toetusel alates 2016. aastast kolme aasta jooksul kirjanikupalka avaliku konkursiga valitud professionaalidele.

Valdkonna poliitikakujundamisel on juhtiv roll Kultuuriministeeriumil. Tähtis on raamatute kättesaadavus, lugemise populaarsus, kirjanduse väärtustamine. Lugejate kasvatamiseks on vaja head (laste)kirjandust, laste ja noorte lugema innustamist nii kodus, lasteaias kui ka koolis. Väga olulisel kohal on oma valdkonna kompetentsikeskuse – Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevus, kes kogub, säilitab ja vahendab eesti laste- ja noortekirjandust.

Kultuuriministeeriumi asutatud ja toetatav Sihtasutus Kultuurileht annab jätkuvalt välja Eesti tähtsamaid kultuuriajakirju ja -ajalehti: Akadeemia, Diplomaatia, Keel ja Kirjandus, Kunst.ee, Looming, Loomingu Raamatukogu, Muusika, Sirp, Teater.Muusika.Kino, Täheke, Vikerkaar, Õpetajate Leht, Värske Rõhk, Hea Laps, võrukeelne Uma Leht ja Müürileht.

Eesti kirjanduse rahvusvahelise nähtavuse tagamisel on väga tähtis roll nii Eesti Kirjanduse Teabekeskusel kui ka Eesti Lastekirjanduse Keskusel. Eesti kirjanduse rahvusvahelistumise parendamiseks toetatakse muu hulgas Eesti Kirjanduse Teabekeskuse tegevust tõlkijate koolitamisel, mis hõlmab tõlkijatele mõeldud stipendiumit ja residentuuri loomist. Samuti toetatakse Eesti osalemist rahvusvahelistel messidel, järjepidevat kirjastuste teadlikkuse tõstmist ekspordivõimalustest ning autoriõiguste vahendamist ja rahvusvaheliste lepingute sõlmimist. Toetatakse ka Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevusi lastekirjanduse ning lasteraamatute illustratsioonide ekspordipotentsiaali tõstmiseks. Kultuuriministeerium toetab eesti kirjanduse rahvusvahelistumisega seotud projekte, eelkõige tegevustes, mis aitavad kaasa Eesti edukale esinemisele raamatumessidel.

Riik toetab kirjandust ja kirjastamist ka Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali kaudu.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Jätkatakse lugemise populariseerimist.
- Jätkatakse Eesti kirjanduse rahvusvaheliselt nähtavamaks tegemisega.

Kirjanduspoliitika kujundamine (KuM)

Teenuse eesmärk on populariseerida lugemist, luua ja rakendada toetusmehhanisme, mille abil saab kirjastada omamaist väärtkirjandust, parandada raamatute kättesaadavust, tõlkida Eesti kirjandust teistesse keeltesse, tutvustada kirjanikke ja nende teoseid mujal maailmas.

Kirjanduspoliitika rakendamine (KuM)

Teenuse sisuks on partnerorganisatsioonide toetamine nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks kirjanduse ja kultuuriajakirjanduse valdkonnas ning kirjanikupalga rakendamine.

Eesti kirjastusturu väiksuse tõttu on keeruline anda kultuuriajakirjandust välja ilma riigi toetuseta.

Lastekirjanduse arendamine, selle populariseerimine. Teavikute kogude koostamine ja nende säilitamine, lugejateenindus (LKK)

Eesti Lastekirjanduse Keskuse teenuste sisuks on, et Eestis ilmuv lastekirjandus oleks žanriliselt ja sisult mitmekesine, raamatud ilusad ja professionaalselt illustreeritud, autorid tuntud ja tunnustatud, lastekirjanduse professionaalide ja uurijate vahel toimib koostöö, nende töö tulemused on avaldatud. Seistakse hea selle eest, et lastekirjandusel oleks lastekultuuris ja riiklikus kultuuri- ja hariduspoliitikas oluline roll ning lastekirjanduse teave oleks kättesaadav. Eesmärk on, et Eesti Lastekirjanduse Keskusel oleks võimalikult täielik ja piisava eksemplaarsusega teavikute kogu, mis rahuldab sihtrühma vajadusi, kõik teavikud oleksid kajastatud e-kataloogis ning hoiustatud rahvusvahelistele standarditele vastavates hoidlates. Keskuse kogud on avalikkusele kättesaadavad, teavikuid saab koju laenutada, toimib lastekirjanduse infoteenindus.

Tegevus 1.3. Etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Algupärandite osakaal uuslavastustest (%) <i>Allikas: Eesti Teatri Agentuur</i>	45%	45%	45%	45%	45%
Laste- ja noortelavastuste osakaal uuslavastustest <i>Allikas: Eesti Teatri Agentuur</i>	20%	20%	20%	20%	20%

Kultuuriministeerium toetab teatritegevust teatri omandivormist olenemata, mis tähendab, et toetatakse nii riigi osalusega sihtasutusi kui ka era- ja munitsipaalasutusi. Ministeeriumi eelarvest jagatava raha toel antakse aastas keskmiselt 6100 etendust, valmib keskmiselt 180 uuslavastust, tööd saab koosseisulisena üle 1700 inimese ja mitmekülgsest teatrikunstist osasaamise võimalus antakse üle 1,1 miljonile külastajale eri sihtgruppidest. Riik toetab teatritegevust ka Kultuurkapitali näitekunsti sihtkapitali kaudu.

Kultuuriministeeriumi taotlusvoorude toel jõuab mitmesugune rahvusvaheline teatrikunst ka Eesti vaatajateni. Eestisse tuuakse silmapaistvaid etenduskuntnikke, tutvustatakse nende loomingu ning kutsutakse produtsente ja festivalikuraatoreid vaatama siinseid lavastusi, et sünniks uued koostööprojektid. Viimasele eesmärgile keskenduvad nii etenduskunsti keskused (Vaba Lava, Sõltumatu Tantsu Lava, Kanuti Gildi SAAL) kui ka üha kasvav hulk Eestis toimuvaid rahvusvahelise haardega festivale.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Tagada jätkuvalt etenduskunsti regionaalne kättesaadavus ja toimiv teatrivõrgustik kõikidele vanusegruppidele.
- Jätkub töö etendusasutuse seaduse muutmise väljatöötamisega. Muudetav seadus peab valdkonna kõigile asutustele looma selguse, kuidas, miks, millele ja millises mahus saab toetusi taotleda. Muutmise käigus korrastatakse etendusasutuste rahastamissüsteemi, täpsustatakse muusikavaldkonna eripärasid, uuendatakse uusi asutuste toimimisprotsesse silmas pidades seadusesätteid ning viiakse need kooskõlla teiste seadustega. Lisaks vaadatakse üle kogu esituskunsti valdkonna rahvuskultuuriliselt oluliste teoste säilitamine ja digitaalsed platvormid valdkonna kultuuripärandi pikaajaliseks säilitamiseks ja uurijatele kättesaadavaks tegemisel.
- Tagatakse rahvusvaheliste koostööprojektide ja festivalide toimumine.

Etenduskunsti poliitika kujundamine (KuM)

Teenuse eesmärk on tagada Eesti etenduskunsti valdkonna kunstiline ja institutsiooniline mitmekesisus ning etenduskunsti kättesaadavus erinevatele sihtgruppidele üle Eesti.

Etenduskunsti poliitika rakendamine (KuM)

Teenuse sisuks on etendusasutuste toetamine nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks ning valdkonna mitmekesisuse ja etenduskunsti kättesaadavuse tagamiseks.

Tegevus 1.4. Audiovisuaal- ja meediapoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Aastas esilinastuvate EFI toetatud filmide arv (mängu-, anima-, dokumentaalfilmid kokku) <i>Allikas: Eesti Filmi Instituut</i>	24	24	24	24	24
Eesti Filmi Instituudilt toetust saanud stsenaariumide arv žanrite lõikes <i>Allikas: Eesti Filmi Instituut</i>	30	30	30	30	30
Eesti Rahvusringhäälingu usaldusväärsus eestikeelse elanikkonna hulgas <i>Allikas: Turu-uuringute AS</i>	76%	80%	80%	80%	80%
Eesti Rahvusringhäälingu usaldusväärsus muukeelse elanikkonna hulgas <i>Allikas: Turu-uuringute AS</i>	59%	60%	60%	60%	60%

Riik on loonud eeldused professionaalse filmitootmise järjepidevuse püsimiseks, kõiki olulisemaid filmivaldkonna tegevusi kattev riiklik organisatsioon on Sihtasutus Eesti Filmi Instituut (EFI), kes toetab filmide arendamist, tootmist ja turundamist. Ministeeriumi eelarvest jagatava raha toel toetatakse mängu-, anima- ja dokumentaalfilmide tootmist ning vähemuskaastootmist. Toetus võimaldab aastas teha keskmiselt kolm uut täispikka mängufilmi ja kaheksa täispikka dokumentaalfilmi, sh kaks rahvusvahelist koostööfilmi. Euroopas on mängufilmide mediaan-eelarve 2,07 miljonit eurot ning ainult 22% toodetavatest mängufilmidest on 1 miljonist eurost väiksema eelarvega. Arvestades, et EFI mängufilmide aastane eelarve on kokku 1,9 miljonit eurot, jääb Eesti mängufilmide keskmine eelarve oluliselt alla Euroopa keskmise. Suures osas erakapitalil tuginevate uute kinomajade tulek on tõstnud kinokülastajate arvu viie aastaga enam kui ühe miljoni võrra 3,5 miljoni külastajani aastas.

Kultuuriministeerium toetab väärtfilmikinode kaudu väärtfilmide kättesaadavaks tegemist. Väärtfilmikinod toovad publikuni Euroopa ja maailma mitmekesise filmiparemiku, mis võivad olla tavarepertuaarist keerulisema sisuga ning seetõttu kommertsikinodes mitte ekraanile pääseda. Ministeerium toetab põhjamaade ainsat A-kategooria filmifestivali PÖFF. Samuti jätkub tagasimaksefondi Film Estonia meetme rakendamine mahus 2 miljonit eurot eesmärgiga tuua Eestisse välisriikide produktsioone.

Riik toetab filmivaldkonda ka Kultuurkapitali audiovisuaalse sihtkapitali kaudu.

Sõnavabadus on demokraatliku ühiskonna üks alusväärtusi ja vaba meediaruum selle vältimatu osa. Eestis on praegu meediateenuste seadusega reguleeritud peamiselt audiovisuaalmeedia- ja raadioteenused. Tulenevalt turu, tarbimise ja tehnoloogia arengust on meediamaastik kiiresti muutunud. Peamiseks arengusuunaks on olnud internetiteenuste kiire areng ning sellest tulenev televisiooni-, tellitavate ja internetiteenuste üha suurenev lähenemine. Sõnavabaduse tagamiseks ja meediaturu tulemusliku toimimise tagamiseks uuendatakse 2020. aastal meediateenuste seadust, millega saavad muu hulgas olema reguleeritud ka videojagamisplatvormid.

Sõltumatu ja usaldusväärse info kättesaadavuse tagamine on avalik-õigusliku meediaorganisatsiooni Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) üks peamisi eesmärke. Rahvusringhääling lähtub oma sisuvalikutest Eesti Rahvusringhäälingu seadusest ja ERRi strateegilistest eesmärkidest. Ta on soodustanud oma tegevusega eesti keele ja kultuuri arengut, kultuurilise mitmekesisuse säilimist ning aidanud kaasa Eesti ajaloo ja kultuuri jäädvustamisele ja hoidmisele.

Ehkki 2017. aasta alguses avati Eesti Rahvusringhäälingu uus uudistestudio, ei vasta ERRi praegune telekompleks ohutusnõuetele, selle energiakulu on suur ning hooned ebafunktsionaalsed ja amortiseerunud. ERRi poolt Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsilt tellitud analüüsi järgi on majanduslikult ja asukoha mõttes kõige otstarbekam ERRi olemasolevale krundile (raadiomaja ja uudistemaja vahelisele alale) ehitada uued, tänapäevase tehnoloogiaga ja optimeeritud mahtudega telestudiod. Sellega luuakse optimaalseim ruumiprogramm, mis toob kaasa hoonete madalad ülalpidamiskulud. Samuti loob uue telekompleksi rajamine koos juba nüüdisajastatud raadio- ja uudistemajaga kogu organisatsiooni vaates loomingu- ja majanduslikku sünergiat ning tagab mitmetes aspektides kuluefektiivsema tegutsemise.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Filmitootmise järjepidevuse püsimiseks toetatakse mängu-, anima- ja dokumentaalfilmide tootmist ning vähemuskastootmist. Samuti jätkub tagasimaksefondi Film Estonia meetme rakendamine, eesmärgiga tuua Eestisse välisriikide produktsioone.
- Eesti ühinemine Euroopa Nõukogu filmialase kaastootmise konventsiooniga.
- Eesti Rahvusringhäälingu uue telekompleksi ehitus.
- Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi ülevõtmine Eesti siseriiklikku õigusesse, sh meediateenuste seaduse muutmine.

Audiovisuaal- ja meediapoliitika kujundamine (KuM)

Kultuuriministeerium kujundab, koordineerib ja valmistas ette meedia- ja filmivaldkonna õigusakte, strateegiaid, tegevuskavasid ja teisi dokumente. Samuti hõlmab ministeeriumi tegevus meediateenuste, filmivaldkonna ning infoühiskonna sisuteenuste ja uute tehnoloogiate arengute analüüsimist ja ettepanekute tegemist poliitikasuundade seadmiseks.

Kultuuriministeeriumi esindajad osalevad rahvusvahelisel tasemel meedia- ja audiovisuaalpoliitikat kujundavas töös Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu vastavasisulistest töögruppides, filmifestivalidel ja muudes rahvusvahelistes poliitikakujundamise formaatides.

Meediapoliitika kujundamise ja riigi meediatöö kavandamise eest vastutab Kultuuriministeerium, tegeledes selleks meediateenuste poliitika väljatöötamise ja arendamise ning meediateenuste osutamise tegevuslubade väljaandmisega vastavalt meediateenuste seadusele.

Audiovisuaal- ja meediapoliitika rakendamine (KuM)

Teenuse sisuks on partnerorganisatsioonide toetamine nende seadusest tulenevate ja põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks audiovisuaal- ja meediavaldkonnas. Eesti filmitootmist rahastab riik peamiselt Eesti Filmi Instituudi ja Kultuurkapitali audiovisuaalse sihtkapitali kaudu. Kultuuriministeerium jagab tegevustoetusi Eesti Filmi Instituudile, Pimedate Ööde filmifestivalile ning Pärnu rahvusvahelisele dokumentaal- ja antropoloogiafilmide festivalile.

Tegevus 1.5. Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Eesti professionaalsete heliloojate uudisteoste esiettekannete arv <i>Allikas: Eesti Muusika Infokeskus</i>	138	130	130	130	130

Muusikavaldkonna organisatsioone, kollektiive, festivalide ja muusikaliste suursündmuste korraldamist toetab riik Kultuuriministeeriumi ja Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali kaudu. Muusikavaldkonda toetab autoritasudest saadavate tulude kaudu ka Eesti Autorite Ühing. Lisaks toetab Kultuuriministeerium muusikavaldkonda EASi rakendatava loomemajandusmeetme toetuste kaudu.

Eesti muusikavaldkonnas tegutseb kolm riigi asutatud kontserdiorganisatsiooni (SA Eesti Kontsert, SA Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor) ja kolm munitsipaalset kontserdiorganisatsiooni (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester). Nelja taotlusvooru toetustega panustab Kultuuriministeerium eraõiguslike kontserdikorraldajate, kollektiivide ja heliloojate võimalustesse arendada interpretatsioonikunsti, uue heliloomingu teket ja noodimaterjali kättesaadavust.

Muusikavaldkonna puhul tuleb arvestada siseriiklike ja rahvusvaheliste tegevuste tugeva põimumisega, sest enamik valdkonna esindajatest osalevad aktiivselt rahvusvahelises suhtluses, mis toob Eestisse uut kompetentsi, koostööprojekte ja raha projektide läbiviimiseks, samuti tutvustab eesti muusikat ja muusikuid väljaspool Eestit. 2019. aasta andmeil kuuluvad Eesti esindajad enam kui 40 rahvusvahelisse muusikavaldkonna esindus- ja katusorganisatsiooni. Eesti muusika nähtavus ja kättesaadavus rahvusvahelisel areenil on oluline nii riigi kuvandi, valdkonna arengu kui ka tulemuslikkuse seisukohalt.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Jätkatakse muusikavaldkonna asutuste ja partnerorganisatsioonide toetamist.
- Taotlusvoorude kaudu toetatakse muusikakollektiivide, kontserdikorraldajate, festivalide- ja konkursikorraldajate tegevust.
- Toetatakse eesti heliloomingu väärtuste noodimaterjali taastamist ja digiteerimist, mille kaudu muutub kättesaadavaks suur osa eesti heliloomingust, mis seni kättesaadav ei olnud.

Muusikapoliitika kujundamine (KuM)

Selleks, et tagada Eesti muusikavaldkonna kunstiline ja institutsiooniline mitmekesisus ning muusika kättesaadavus erinevatele sihtgruppidele üle Eesti, analüüsitakse riikliku finantseerimise põhimõtteid ja muusikavaldkonna, sh muusikakollektiivide ja kontserdiasutuste tegevust, selgitades välja olulisemad probleemid.

Muusikapoliitika rakendamine (KuM)

Toetatakse muusikavaldkonna asutusi ja partnerorganisatsioone nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks, et tagada valdkonna mitmekesisus ja muusikaelust osasaamine nii siseriiklikult, regionaalselt kui ka rahvusvaheliselt.

Tegevus 1.6. Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine

Möödiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
SA Kunstihoone Eestis ja välismaal toimunud näituste arv <i>Allikas: SA Kunstihoone</i>	17	15	15	15	15
SA Kunstihoone Eestis ja välismaal toimunud näituste külastajate arv <i>Allikas: SA Kunstihoone</i>	55 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Välisresidentuurides käinud Eesti kunstnike arv <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	3	3	4	5	6

Suurem osa kunstivaldkonnast toimib peamiselt kolmanda sektori organisatsioonide kaudu ning kunstisüsteem areneb ja muutub praegu kiirelt. Valdkonnas tegutseb üks riigi osalusega sihtasutus – SA Kunstihoone. Kultuuriministeerium panustab kunsti valdkonnas nii loometöösse, näitustegevusse, rahvusvahelistumisse kui ka kunsti uurimisse. Erinevalt enamikest teistest loomealadest on aktiivses kunstielus (nüüdisloomes) ka mäluasutustel suur roll – kunsti avalikuks saamise peamine formaat on näitused ja kunstimuuseumid panustavad sellesse märkimisväärselt. Kunsti valdkonna riigipoolse rahastuse eesmärk on tagada tingimused kunsti loomiseks, muuta kunst Eestis nähtavaks ja jätkata kunstivaldkonna rahvusvahelistumist. Alates 2017. aastast antakse tegevustoetust kolmele näituseasutusele, muudatustega on võetud suund Kultuurkapitalist vahendite vabastamiseks kultuuripoliitiliselt oluliste asutuste tegevustoetuste ulatuses. Kultuuriministeerium toetab tegevustoetustega kolme keskset näituseasutust: SA Tallinna Kunstihoonet, Eesti Kunstnike Liidu galeriid ja Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumi. Kunstiteadlikkuse kasvatamiseks, kunstnikele ja kunstipublikule elukohast sõltumatult võrdsete võimaluste loomiseks ja ka regionaalarengu tagamiseks oleks väga vajalik algatada uus kohalike näituseasutuste investeari- ja arendusprogramm.

Kunst on rahvusvaheline loomevaldkond, mille mõistmine ja hindamine ei sõltu keelepiiridest. Rahvusvahelistumine on olnud Eesti kultuuripoliitika keskseid prioriteete läbi aastakümnete ning Eesti kunsti nähtavuse ja lõimituse tagamine rahvusvahelisel kunstimaastikul on praegugi oluline. Veneetsia biennaal on regulaarne rahvusvaheline kunstinäitus, mis toimub alates 1895. aastast. Eesti osaleb biennaalil rahvuspaviljoniga alates 1997. aastast ja see on suurim regulaarne, avalikult rahastatud rahvusvaheline kunstiprojekt. Rahvusvahelisi suhteid arendavad valdkondlik info- ja arenduskeskus (SA Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus ja Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus MTÜ), kes saavad ministeeriumilt oma tegevuseks osalist tegevustoetust. Rahvusvahelistel kunstimesidel osalemist, galeristide koolitamist ja rahvusvahelisi turundustegevusi on seni rahastatud EASi koordineeritava loomemajanduse meetme vahenditest. Seitsme aasta jooksul on valdkonna rahvusvahelised võimalused ja võimekus tänu sellele meetmele oluliselt paranenud. Kiirelt rahvusvahelist tuntuks kogunud Narva kunstiresidentuuri arendamist toetab ministeerium Eesti Kunstiakadeemia SA kaudu. Rahvusvaheline nähtavus on oluline ka kunstiklassika uurimise ja tutvustamise kontekstis, mistõttu on ministeerium alates 2018. aastast toetanud eraalgatusliku Konrad Mägi Sihtasutuse tegevust.

Eesti Kunstnike Liit maksab alates 2016. aastast ministeeriumi toetusel kolme aasta jooksul kunstnikupalka avaliku konkursiga valitud professionaalidele. 2019. aasta seisuga saab kunstnikupalka 12 isikut, neist üks Eesti Kunstnike Liidu omavahendite arvelt.

Kunstivaldkonna tegevuste põhirahastaja on Eesti Kultuurkapital kujutava ja rakendus kunsti sihtkapitali kaudu.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Kunstielu rahvusvahelise konkurentsivõime säilitamiseks on oluline nii valdkondlike arenduskeskuste tegevuste jätkumine kui ka suurem tähelepanu kunstnike residentuurivõimalustele Eestis ja Eestist väljaspool.
- Näituseasutuste rahastamise reformi läbiviimine, millega parandatakse kunsti kättesaadavust üle Eesti.

Kunstipoliitika kujundamine (KuM)

Eesti kunstielu arendamiseks ja populariseerimiseks ning rahvusvahelise nähtavuse suurendamiseks analüüsitakse kunstivaldkonna ja sellel alal tegutsevate institutsioonide tegevust, selgitatakse välja olulisemad probleemid, koostatakse valdkonna tegevust reguleerivaid õigusaktide eelnõusid, koordineeritakse nende rakendamist ning analüüsitakse kunsti riikliku finantseerimise põhimõtteid. Valdkonna üks olulisi seadusi on kunstiteoste tellimise seadus, mille eesmärk on Eesti avaliku ruumi rikastamine kunstiteostega ja mille täitmise üle peab järelevalvet Kultuuriministeerium. Aastatel 2011–2018 on seaduse raames tellitud 170 kunstiteost.

Kunstipoliitika rakendamine (KuM)

Toetatakse partnerorganisatsioone nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks kunstivaldkonnas ja kunstnikupalga maksmist.

Tegevus 1.7. Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika kujundamine ja rakendamine

Möödiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Kaasatud üldhariduskoolide arv, kes pakuvad õpilastele üldhariduskoolis ruumihariduse ja disainiõppe valikkursust „Disainiprotsess“ <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	6 (2017. a)	9	12	15	18
Kaasatud üldhariduskoolide arv, kes pakuvad õpilastele üldhariduskoolis ruumihariduse ja disainiõppe valikkursust „Arhitektuur kui elukeskkond“ <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	9 (2017. a)	12	15	18	21
Ruumihariduse ja disainiõppe edendamiseks üldhariduskoolis läbiviitud valikkursuste „Arhitektuur kui elukeskkond“ ja „Disainiprotsess“ õpetajakoolituste arv <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	2 (2018. a)	2	2	2	2

Tegevus on suunatud kvaliteetse elukeskkonna kavandamiseks ja loomiseks vajalike tingimuste kujundamisele arhitektuuri ja disaini valdkondades. Kvaliteetne ruum on tehis- ja looduskeskkonna tasakaalustatud ruumiline tervik, mis hõlmab välis- ja siseruumi. Säästva ja tervikliku elukeskkonna kavandamine ja loomine (ruumiloome) sisaldab muu hulgas planeerimis- ja projekteerimistegevust (sh ruumilist planeerimist, arhitektuuri, maastikuarhitektuuri, disaini), eesmärgiga muuta olemasolev elukeskkond ruumiotsustega pikas vaates võimalikult paljudele paremaks. Kvaliteetse ruumilahenduse eelduseks on hea ja läbimõeldud ruumiotsus ehk ruumi arengut mõjutav valitsemistasandi otsus, mistõttu aitab Kultuuriministeerium kaasa ruumipädevuse läbivale tõstmisele ühiskonnas.

Kultuuriministeerium aitab kaasa riigi ruumiloomepoliitika ühtlustamisele ja arendamisele. Ruumipoliitika osaks on arhitektuuripoliitika, mis põhineb samanimelisel dokumendil „Eesti arhitektuuripoliitika“ (Vabariigi Valitsus kiitis heaks 2002. a-l). Arhitektuuripoliitika siht on käsitleda ehitatud keskkonda Eesti rahvusliku rikkuse ühe osana ning säilitada ja kasvatada selle väärtust. Kultuuriministeerium aitab teadvustada arhitekti kaalukat rolli ja vastutust elukeskkonna kvaliteedi eest

seismisel ja selle tõstmisel. Näitena võib tuua rahvastiku kahanemisega kaasnevad probleemid, mille lahendamisele aitab märkimisväärselt kaasa linnaruumi kvaliteedi parandamine. Kultuuriministeerium toetab seetõttu muu hulgas programmi „Hea avalik ruum“ jätkumist, mille raames elavdatakse Eesti Arhitektide Liidu eestvedamisel linnakeskusi üle Eesti.

Disainivaldkonna arendamine tugineb valdkonnasisesele kokkuleppele, millises suunas valdkond peaks arenema ja mida tuleks selleks teha. Disainivaldkonna arengukava sõnastab visiooni, strateegilised suunad, eesmärgid ja huvigrupid ning pakub valdkonnast sündinud vaadet sellele, kuidas rakendada disaini paremini majanduse ja ühiskonna hüvanguks; kus nähakse disainivaldkonna arenguhüppe võimalusi, kuidas tõsta professionaalset taset ning vähendada tegevuste killustatust ja dubleerimist. Riigi, sh Kultuuriministeeriumi roll ning elluviidavad ülesanded määratletakse riigi strateegilistes arengudokumentides, mis saavad sisendiks ettepanekuid disainivaldkonna arengukavast. Lisaks aitab Kultuuriministeerium kaasa ringdisainialase teadlikkuse tõstmisele, mis toetab ringmajanduse eesmärkide saavutamist.

Kuigi kehtiva riigihangete seadusega on raamistik ideekonkursside korraldamiseks ja väärtuspõhiste riigihangete läbiviimiseks tagatud, teeb Kultuuriministeerium jätkuvalt koostööd valdkonna erialaliitudega – eeskätt Eesti Arhitektide Liiduga ja ettevõttega Riigi Kinnisvara AS, et töötada välja riigihanke läbiviimise parim praktika, mis tagaks kvaliteetse ehitatud keskkonna arengu ja autoriõiguste kaitse selle loomisel.

Selleks, et tagada arhitektuuriloo ja ehitatud keskkonna kõrget taset, osaleb Kultuuriministeerium arhitekti kutset andva kogu tegevuses Eesti Arhitektide Liidu juures, sisearhitekti kutset andva kogu töös Eesti Sisearhitektide Liidu ning maastikuarhitekti kutset andva kogu töös Eesti Maastikuarhitektide Liidu juures.

Kultuuriministeerium aitab kaasa ruumihariduse ja disainiõppe edendamisele üldhariduskoolis. Oluline partner on Arhitektuurikool, mis on ainus ruumivaldkonna huviharidust pakkuv kool Eestis ja üks väheseid omataolisi Põhja-Euroopas ja Baltikumis. Arhitektuurikool tegutseb 2011. aastast ning seda peab MTÜ Ruumiharidus.

Kultuuriministeerium toetab Eesti Arhitektuurikeskust ja Eesti Disainikeskust kui strateegilisi partnereid tegevustoetusega ning Eesti arhitektuuri väljapanekut Veneetsia arhitektuuribiennaalil. Lisaks toetab ministeerium taotlusvooru kaudu arhitektuuri ja disaini valdkondade arendusprojekte ning arhitekte ja disainereid loovisikutena erialaliitude (Eesti Arhitektide Liit, Eesti Sisearhitektide Liit, Eesti Maastikuarhitektide Liit, Eesti Disainerite Liit, Eesti Kujundusgraafikute Liit) kaudu. Arhitektuuri valdkonda toetatakse ka Eesti Kultuurkapitali arhitektuuri sihtkapitali ning disaini valdkonda arhitektuuri või kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali kaudu.

Oluline roll on valdkondlikel mäluasutustel Eesti Arhitektuurimuuseumil ning Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseumil, kus toimub hulgaliselt arhitektide ja disainerite nüüdisloomingut tutvustavaid näitusi, loenguid jpm.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Partnerorganisatsioonide toetamise ja taotlusvooru kaudu valdkonna strateegilise arengu toetamise jätkamine.
- Ruumihariduse ja disainihariduse mudeli arendamine kõigil haridustasemetel (sh elukestva õppe võimaluste avardamine ja fokuseerimine).

Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika kujundamine (KuM)

Teenuse eesmärk on Eesti arhitektuurivaldkonna (sh mahuline arhitektuur, planeerimine, sise- ja maastikuarhitektuur, urbanistika) ja disainivaldkonna (sh tootedisain, graafiline disain ja teenusedisain) arendamine, populariseerimine ja rahvusvahelise nähtavuse suurendamine. Samuti riigi ruumilise arengu eesmärkide, strateegiliste arengudokumentide ja õigusaktide seostamine, ruumiloomet

puudutavate seaduste jt õigusaktide ettevalmistamises ning rahvusvaheliste organisatsioonide töös osalemine. Analüüsitakse valdkondade vajadusi ja riikliku finantseerimise põhimõtteid ning tehakse ettepanekuid valdkondade tegevust reguleeriva õigusruumi parendamiseks.

Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika rakendamine (KuM)

Toetakse partnerorganisatsioone nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimisel ning valdkonna strateegilist arengut taotlusvooru kaudu. Kultuuriministeerium aitab kaasa kvaliteetse ruumi aluspõhimõtete rakendamisele koostöös asutuste ja partneritega nii avalikus, era- kui ka vabasektoris.

Meede 2. Kultuuripärandi säilitamise ja kättesaadavaks tegemise toetamine ja arendamine

Meetme eesmärk

Tagatud on Eesti rikkaliku vaimse ja materiaalse kultuuripärandi, sh kultuuriväärtusliku keskkonna ja erilmeliste piirkondlike kultuuriruumide elujõulisus ja säilimine järeltulevatele põlvetele.

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Muuseumikülastuste arv (mln) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3
Muuseumide teenused on mitmekesised ja avalikkusele kättesaadavad (jah/ei) <i>Allikas: Statistikaamet*</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Rahvaraamatukogude laenutuste arv (mln) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	10,4	10	10	10	10
Eesti raamatukogude füüsiliste külastuste arv (mln) <i>Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu</i>	8,3	8,4	8,4	8,4	8,8
Eesti raamatukogude virtuaalkülastuste arv (mln) <i>Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu</i>	166,8	167,3	167,3	168,3	168,3
Rahvakultuuriharrastajate arv <i>Allikas: Rahvakultuuri Keskuse andmekogu</i>	83 205	83 000	83 000	83 000	83 000
Kasutuses olevate ehitismälestiste osakaal (%) <i>Allikas: Muinsuskaitseamet</i>	74,5	75,5	75,5	75,5	75,5

* Selgitus: „Jah“ on siis, kui 80% alljärgnevatest alamõõdikutest on samal tasemel või suurenevad

Alamõõdikute baas (2017. a andmed):

1. Eestis on igast liigist vähemalt kaks muuseumi: kunstimuuseum, ajaloo- ja arheoloogiamuuseum, loodusmuuseum, teadus- ja tehnikamuuseum, etnograafia- ja antropoloogiamuuseum, erimuuseum, koduloomuuseum, üldmuuseum (Statistikaameti klassifikatsioon)

2. Keskmise lahtiolekupäevade arv aastas – 226

3. Keskmise piletivabade päevade arv – 52

4. Näituste nimetuste arv – 1218

5. Ürituste nimetuste arv – 3959

6. Publikatsioonid kokku (nimetuste arv, mitte tiraaž) – 955

7. Haridusprogrammide nimetuste arv – 2573

8. Haridusprogrammide toimumiskordade arv – 25 743

9. Haridusprogrammides osalejate arv (kuni 18aastased) – 397 733

Meetme raames toetatakse kultuurimälu edasikandmise jaoks oluliste institutsioonide (sh muuseumid, Muinsuskaitseamet, Eesti Rahvusraamatukogu, Rahvakultuuri Keskus, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA) põhitegevust ja kolmanda sektori organisatsioonide projekte, rakendatakse kultuuripärandi toetusi, toetatakse kultuuripärandi alaste rahvusvaheliste lepingute täitmisega seotud tegevusi ning teavikute ja

infokandjate soetamist, et tagada elanikkonnale kvaliteetne raamatukogundusteenus. Lisaks tehakse investeeringuid kultuuriväärtusi säilitavate ja vahendavate institutsioonide tegevuskeskkonna ajakohastamiseks.

Tegevus 2.1. Muuseumipoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
MuSiga liitunud muuseumide arv <i>Allikas: Muuseumide infosüsteem</i>	59	60	61	62	63
MuSiga liitunud muuseumide kogud on hästi hoitud ja huvilistele kättesaadavad (jah/ei) <i>Allikas: Muuseumide infosüsteem</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

Kultuuriministerium on Eesti muuseumivõrgustikku korrastanud ning muuseumide juriidilist vormi muutnud alates 2012. aastast, lähtudes iga kord konkreetse muuseumi eripärast ja kohalikest oludest. 31.12.2019 seisuga on Kultuuriministerium:

- asutanud 11 uut muuseumi sihtasutust (enne 2012. aastat alanud muuseumireformi oli riik asutanud juba kaks sihtasutust: SA Virumaa Muuseumid ja SA A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel – mõlemad 2002);
- koostöös KOViga ühiselt asutatud Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid on enda alla asutanud Sihtasutuse Rannarootsi Muuseum, mis võttis üle endise riigimuuseumi Rannarootsi Muuseum ülesanded;
- kohalikele omavalitsustele juhtida andnud (nii munitsipaalmuuseumiks kui ka linna või valla asutatud SAKs) viis endist riigimuuseumi;
- ühendanud kaks endist riigimuuseumi Võru Instituudiga, mis on teadus- ja arendusasutus;
- sulgenud ühe endise riigimuuseumi (Tartumaa Muuseum 2013 – kogud läksid üle Eesti Rahva Muuseumile).

Vabariigi Valitsus kiitis 01.08.2019 valitsuskabineti nõupidamisel heaks esialgse riigireformi tegevuskava aastateks 2019–2023. Selle kohaselt tuleb muuseumivõrgu korrastamine lõpule viia 2020. aasta jooksul. Kultuuriministeriumi haldusalas on tegevusvormi ümberkujundamise ootel Eesti Arhitektuurimuuseum, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum, Viljandi Muuseum, Tartu Kunstimuuseum ja Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum.

Otse riigieelarvest saavad toetust riigimuuseumid. Riigi osalusega sihtasutuste, aga ka kohaliku omavalitsuse muuseumide, avalik-õigusliku isiku muuseumide ja eramuuseumide tegevuse rahastamise alus on kultuuriministri määrus „Riigieelarvest Kultuuriministeriumile muuseumide tegevustoetuseks eraldatud vahendite taotlemise ja määramise kord“. Projektipõhiselt toetatakse muuseumivaldkonna populariseerimist, muuseumidevahelise koostöö aktiveerimist ja muuseumitöötajate koolitust. Toetatakse ka muuseumivaldkonna partnerorganisatsioone, et kaasata neid kultuuripoliitika kujundamisse ja tegevuste elluviimisse, arendada ja suurendada nende vabatahtlike liikmete võrgustikku ja organisatsioonilist suutlikkust, tõsta traditsiooniliste ja innovaatiliste tegevuste kvaliteeti, suurendada rahvusvahelist, valdkondadevahelist ja -ülest võimekust, edendada koostööd ning tõsta valdkonna töötajate professionaalsust.

Seoses uue muinsuskaitseadusega korraldati alates 01.05.2019 Muinsuskaitseameti töö ümber – amet hakkas koordineerima muinsuskaitse ja muuseumide valdkonda ühiselt ja on kultuuripärandi valdkonna kompetentsikeskuseks. Muinsuskaitseametist saavad muuseumid (olenemata nende juriidilisest või omandivormist) nõu ja tuge muuseumidega seotud küsimustes: eelkõige muuseumiseaduse rakendamine, muuseumikogud, autoriõigused, andmekaitse, muuseumitöö korraldamine jms. Muinsuskaitseameti ülesanne on ka muuseumide infosüsteemi MuIS arendamine, muuseumide projektitoetuste eraldamine, näituste kahjuhüvitiste tagamise taotluste menetlemine ning

muuseumikogude järelevalve ja riikliku kogumispoliitika koordineerimine. Lisaks korraldab Muinsuskaitseamet muuseumide koolitusi, töötab välja juhendeid, tellib uuringuid ja analüüse, juurutab standardeid. Edaspidi hakatakse ameti kaudu kavandama ka ühishoidlat ning selle juhtimist.

Lisaks Kultuuriministeriumile ja Muinsuskaitseametile panustavad tulemuste saavutamisse oma tegevusega kõik rahastatavad muuseumid ning Eesti Rahva Muuseum ja Võru Instituut.

Programmi perioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Muuseumiseaduse rakendamise järelanalüüs.
- Muuseumide rahastussüsteemi analüüs ja muutmise ettepanekud.
- Põhikooli õpilaste muuseumitundides osalemise toetussüsteemi sisseseadmise kontseptsiooni ettevalmistamine.
- Muuseumide tegevuskeskkonna ajakohastamise ja ekspositsioonide uuendamise toetamine.
- MuIS 2.0 arendamine. Eesmärk on luua uus muuseumide infosüsteem MuIS 2.0, mis vastab tänapäevastele vajadustele, toetab optimaalselt muuseumide tööd ning võimaldab paremat ligipääsu muuseumides leiduvale kultuuripärandile.
- Muuseumide ühishoidlate rajamise kontseptsiooni edasiarendamine. Ühishoidlate rajamise peaesmärk on tagada riiklike muuseumikogude pikaajaline säilimine, kuid see panustab oluliselt ka kultuuripärandi paremasse kättesaadavusse. Ühishoidla pakuks museaalide säilitamise teenust laiemalt koos konserveerimis-, restaureerimis- ja digiteerimisteenustega.

Praegu on museaalide säilitamise probleemid järgmised:

1) Tihti kasutatakse hoidlateks ruume, kus ei ole võimalik kliimat mõjutada ega muuta (nt kütmata kuurid, varjualused, keldrid, garaažid), mistõttu ei vasta kasutatavad ruumid pikaajalise säilitamise tingimustele.

2) Hoidlaks kohandatud ruume või amortiseerunud hoiupindu on keeruline ja ressursimahukas viia vastavusse pikaajalise säilitamise tingimustega.

3) Hoidlates on suur ruumipuudus, mis käib nii olemasolevate museaalide nõuetekohase paigutamise kui ka juurdekasvu võimaluste kohta.

4) SA Eesti Vabaõhumuuseumi struktuuriüksuse konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut, kellelt riik konserveerimis-, restaureerimis- ja digiteerimistööd tellib, ruumid on amortiseerunud.

Investeering lahendab otseselt 22 muuseumi muuseumikogu ja Eesti Hoiuraamatukogu kogude hoiustamise ning võimaldab tänapäevase digiteerimis- ja konserveerimiskeskuse kaudu osutada teenuseid kõigile riigile kuuluvate muuseumikogu kasutavatele muuseumidele.

Muuseumipoliitika kujundamine (KuM)

Tagamaks Eesti muuseumivaldkonna areng, sisuline mitmekesisus ning muuseumikogude säilimine ja kättesaadavus eri sihtgruppidele üle Eesti, analüüsitakse poliitika kujundamise teenuse raames muuseumide valdkonda. Selgitatakse välja olulisemad probleemid ja leitakse lahendusi, osaletakse valdkonna tegevust reguleerivate õigusaktide eelnõude koostamises ja rakendamise koordineerimises, töötatakse välja riikliku finantseerimise põhimõtteid ning planeeritakse muuseumide tegevustoetusi ja investeeringuid. Osaletakse ka muuseumivaldkonna juhendite väljatöötamisel, muuseumiõukogu töö korraldamisel ning rahvusvahelistes organisatsioonides.

Muuseumipoliitika rakendamine (KuM)

Teenuse sisuks on muuseumide ja partnerorganisatsioonide toetamine nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks ning valdkonna mitmekesisuse ja kättesaadavuse tagamiseks.

Muuseumide infosüsteemi pidamine (MKA)

Kultuuripärandi veebis kättesaadavuse eesmärgil vastutab Muinsuskaitseamet muuseumide infosüsteemi pidamise ja selle arendamise eest ning nõustab ja koolitab kasutajaid. Tegemist on veebipõhise töökeskkonnaga, mis on mõeldud muuseumikogude haldamiseks ja riigivara üle arvestuse pidamiseks ning võimaldab teha muuseumides leiduva informatsiooni kättesaadavaks nii erialaspetsialistidele kui ka teistele huvilistele.

Toetuste rakendamine (MKA)

Kultuuriministri määruste alusel eraldatakse toetusi muuseumi valdkonna strateegilise arendamise, valdkonnasisese koostöö ja populariseerimise ning rahvusvahelistumisele kaasaaitamiseks. Eraldatava toetuse abil peaks suurenema valdkonna nähtavus ja mõju ühiskonnas, seda nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt.

Rahvusvaheliste näituste kahjuhüvitiste tagamise süsteemi rakendamine (MKA)

Teenuse eesmärk on elavdada rahvusvahelist näitusevahetust ja võimaldada muuseumidel erakindlustusest loobumise arvelt raha kokku hoida. Selleks tagab riik näituse omanikule, et võimaliku kahjujuhtumi puhul katab kulud riik. Teenuse sisuks on kahjuhüvitise tagamise taotluste menetlemine.

Muuseumide valdkonna arendustegevused (MKA)

Selleks, et muuseumid oleksid samas infoväljas, saaksid uusi teadmisi ja juhiseid oma töö paremaks korraldamiseks ning muuseumideülene kogumispoliitika oleks korrastatud, nõustatakse muuseumi muuseumiseaduse ja teistes valdkonda puudutavates küsimustes ning korraldatakse muuseumideüleseid koolitusi. Koordineeritakse riikliku kogumispoliitika kujundamist, koostatakse juhiseid ja levitatakse standardeid, mis muuseumi nende töös aitavad, ning analüüsitakse muuseumikogude säilitustingimusi ja kavandatakse tegevusi nende parendamiseks.

Muuseumikogude järelevalve (MKA)

Teenuse sisuks on muuseumikogude hävimise ohu minimeerimiseks muuseumiseaduse alusel tehtav riiklik, teenistuslik ja haldusjärelevalve. Järelevalve käigus kontrollitakse, kas muuseumide tegevus vastab muuseumiseaduse alusel kehtestatud määrustes sätestatud nõuetele.

Tegevus 2.2. Muinsuskaitsepoliitika kujundamine ja rakendamine

Möödiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal (%) <i>Allikas: Muinsuskaitseamet</i>	65,1	65,1	65,1	65,1	65,1
Kultuurimälestiste register on ajakohane ja kättesaadav (jah/ei) <i>Allikas: Muinsuskaitseamet</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

Kultuuriväärtuste kaitse on riigi põhiseaduslik ülesanne. Kultuuripärand on Eesti ajaloo oluline osa ja identiteediallikas nii igale üksikisikule kui ka riigile tervikuna. Muinsuskaitse valdkonna poliitika kujundaja on ministerium, muinsuskaitsealast tööd korraldab Kultuuriministeriumi valitsemisala ainus riigiamet – Muinsuskaitseamet, kelle eesmärk on väärtustada kultuuripärandit ja kultuuriväärtuslikku keskkonda ning tagada nende säilimine. Selleks tehakse järelevalvet, nõustatakse mälestiste omanikke, toetatakse restaureerimist ja peetakse kultuurimälestiste riiklikku registrit.

2019. aasta 1. maist jõustus uus muinsuskaitseadus ning Muinsuskaitseamet reorganiseeriti muuseumi- ja muinsuskaitse valdkonna ühendatud osaks. Uue seaduse eesmärk on luua parem tasakaal mälestiste omanike kohustuste ja õiguste vahel, et tagada seeläbi kultuurimälestiste pikaajaline säilimine avalikes huvides. Uue seaduse alusel hakatakse hüvitama mälestise omanikele neid kulusid, mis mälestise staatusega kaasnevad ehk kompenseerima uuringute ja muinsuskaitse järelevalvega seotud kulusid. Muudatuste tulemusena kasvab Muinsuskaitseameti nõustav roll.

Riigi roll on jälgida ja suunata kultuurimälestiste pikaajalist säilimist ning kompenseerida avalikes huvides seotavad kitsendused. Kultuurimälestiste säilimisele aitavad kaasa riiklikud toetusprogrammid ja välisabi. Toetusmeetmed peavad aitama tagada mälestiste säilimist ja edendada nende kasutuselevõttu. Üks suur valdkond, kus praegu toetusmeetmeid ei ole, on muinsuskaitsealad, mis on valdavalt väikelinnade keskused. Muinsuskaitsealade toetamine võimaldaks võtta kasutusele tühjana seisvad hooned ja tihendada väikelinnade keskusi.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Rakendatakse toetust eraomanikele taluarhitektuuri restaureerimiseks ja kasutuses hoidmiseks või kasutusse võtmiseks. Taluhoonestus on kõige arvukam ja Eesti maamaastikku enim kujundanud element läbi aegade. Toetuse andmise eesmärk on taluelamute korrastamise kaudu aidata kaasa Eestile ainuomase traditsioonilise maa-arhitektuuri ja maamaastiku omapära säilimisele. Toetuse sihtrühmaks on füüsilised isikud. Hooned ei pea olema muinsuskaitse all.
- Soodustatakse väikelinnade ajalooliste keskuste hoonestuse korrastamist ja kohandamist uutele funktsioonidele selleks, et linnakeskusi korrastada, tihendada ja elavdada ning muuta atraktiivsemaks. Mitmetes kahaneva asustusega väikelinnades on samal ajal riikliku kaitse all olev väärtuslik vanalinn (muinsuskaitseala). Nende hulgas on linnu, kes soovivad oma linnaruumi tihendada just ajaloolist keskust eelisarendades ning teenuseid ja elanikke sinna koondades. Kultuuriministerium rakendab pilootprogrammi EMP / Norra toetusmeetmest, mis seob kultuuripärandi teiste riiklike eesmärkidega (regionaalareng, elukeskkonna parandamine, energiatarbimise vähendamine, tööhõive ja kohalik ettevõtlusaktiivsus, kestlik areng), et saavutada suurem mõju ühiskonnas.

Muinsuskaitsepoliitika kujundamine (KuM)

Tagamaks muinsuskaitsevaldkonna areng, kultuuripärandi säilimine ja mitmekesisus, analüüsitakse muinsuskaitsevaldkonna tegevust. Selgitatakse välja olulisemad probleemid ja leitakse lahendusi, koostatakse valdkonna tegevust reguleerivaid õigusakte, analüüsitakse riikliku finantseerimise aluspõhimõtteid. Korraldatakse ka Muinsuskaitse Nõukogu tööd ja osaletakse rahvusvahelistes organisatsioonides.

Muinsuskaitsepoliitika rakendamine (KuM)

Teenuse raames toetatakse partnerorganisatsioone nende põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks muinsuskaitse valdkonnas. Valdkonna arendamiseks ja kultuuripoliitika edukaks elluviimiseks on oluline toetada kolmanda sektori koostööpartnereid, kes aitavad kultuuripoliitikat ellu viia.

Kultuurimälestiste registri pidamine (MKA)

Kultuurimälestiste riiklik register (register.muinas.ee) on Muinsuskaitseameti hallatav riiklik register kultuurimälestiste, muinsuskaitsealade ja kultuuriväärtusega leidude üle arvestuse pidamiseks ja nende kohta informatsiooni talletamiseks. Register on nii Muinsuskaitseameti igapäevane töövahend kui ka avalik andmebaas. Info registris uueneb ja täieneb pidevalt. Kultuurimälestiste riiklik register on andmevahetuskihi (X-tee) kaudu seotud mitmete teiste andmekogude ja registritega (sh rahvastikuregister, E-kinnistusraamat, Maa-amet).

Registrist leiab infot mälestiste kohta (sh mälestise kirjeldus, viited fotodele, mälestisega seotud määrustele ja käskkirjadele), Muinsuskaitseameti väljastatud tegevuslubade kohta, Muinsuskaitseameti digiteeritud fotokogu ja arhivaalid, erinevad alusuuringud (sh 20. sajandi arhitektuuripärandi inventeerimine, maaehituspärandi andmekogu, vrakiregister) ja välised registrid (sh matmispaikade register, sõjahaudade register) ning infot registriandmete kasutamiseks avaandmetena.

Arhiivi pidamine (MKA)

Teenuse eesmärk on kultuurimälestiste ja muinsuskaitsealade kohta info säilitamine ning selle kättesaadavaks tegemine.

Valdkonna analüüs ja teadlikkuse tõstmine (MKA)

Selleks, et avalikkus hindaks ja väärtustaks kultuuripärandit ning see oleks hoitud ja kättesaadav, tagatakse teenuse raames valdkonna analüüs, vajalike juhendite ja standardite olemasolu ning koostatakse ja levitatakse kultuuripärandialast teavet.

Toetuste ja hüvitiste rakendamine (MKA)

Selleks, et mälestiste ja muinsuskaitsealade seisukord paraneks ja muinsuskaitse valdkond areneks, makstakse muinsuskaitseaduse ja kultuuriministri määruste alusel toetusi ja hüvitisi.

Tööde tegemise reguleerimine mälestistel (MKA)

Teenuse sisuks on muinsuskaitseadusega reguleeritud tööde tegemise korraldamine ja lubade väljastamine, mälestiste omanike ja valdajate nõustamine ning probleemide ja väärkäitumise ennetamine.

Kultuuriväärtuste ekspordi ja tagastamise korraldamine (MKA)

Selleks, et riigil oleks kontroll kultuuriväärtuste ebaseadusliku kaubanduse üle, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/60/EL ning UNESCO 1970. aasta konventsioon oleksid täidetud, väljastatakse kultuuriväärtuste ekspordilubasid ning korraldatakse ELi liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamist.

Arheoloogiliste leidude menetlemine (MKA)

Teenuse eesmärk on tagada kontroll riigile kuuluva ressursi (leidude) üle ja leidude andmine teaduskäibesse. Selleks korraldatakse teenuse raames riigile kuuluvate arheoloogiliste leidude otsimist, arvele võtmist, säilitamiseks üleandmist ja ekspertiiside korraldamist.

Riikliku kaitse rakendamine (MKA)

Eesmärgiga, et kultuurimälestiste nimekiri oleks ajakohane ja koosneks pärandi esinduslikumast osast, viiakse teenuse raames läbi kultuuriväärtusega asjade riikliku kaitse alla võtmiste ja kaitse lõpetamise menetlusi ning tellitakse ja koostatakse alusuuringuid ja ekspertiisid.

Kultuurimälestiste ja muinsuskaitsealade järelevalve (MKA)

Kultuuripärandi hävimise ohu minimeerimiseks tehakse teenuse raames muinsuskaitseaduse alusel mälestistel ja muinsuskaitsealadel riiklikku järelevalvet ning haldusjärelevalvet halduslepingupartnerite üle.

Pädevustunnistuste väljastamine (MKA)

Teenuse sisuks on muinsuskaitsevaldkonnas tegutsevate isikute kvalifikatsiooni vastavuse hindamine pädevuse nõuetele ja pädevustunnistuste väljastamine.

Allveepärandi valitsemine (MKA)

Veealuste kultuurimälestiste säilitamiseks tehakse teenuse raames järelevalvet riigile kuuluvate veealuste mälestiste üle ning väljastatakse sukeldumislube.

Tegevus 2.3. Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Eesti Rahvusraamatukogu ja rahvaraamatukogude füüsiliste külastuste arv (mln) <i>Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu</i>	5,7 mln	5,7	5,7	5,7	5,7

Eesti Rahvusraamatukogu ja rahvaraamatukogude virtuaalkülastuste arv (mln) <i>Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu</i>	3	3	3	3	3
--	---	---	---	---	---

Kultuuriministeerium koordineerib Eesti raamatukoguvõrgu kui terviku arengut koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ja teiste ministeeriumidega. Riigi ülesanne on tagada raamatukoguteenuse vahendusel vaba juurdepääs informatsioonile, mis on kõikidele kasutajatele võrdselt kättesaadav. Eesti raamatukoguvõrgu moodustavad rahva-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogud ning Eesti Rahvusraamatukogu. Eesti raamatukogud teevad vaatamata eri ülesannetele ja valdkondlikule kuuluvusele tihedat koostööd, sest raamatukoguteenuse peamine eesmärk on teha väljaanded ja informatsioon lugejale tänapäevaselt kättesaadavaks.

Eesti Rahvusraamatukogu kui avalik-õigusliku asutuse ülesanne on Eestis ilmunud või Eesti kohta informatsiooni sisaldavate teavikute kogumine, alaliselt säilitamine ja kättesaadavaks tegemine, samuti raamatukogunduse ja sellega seotud valdkondade teadus- ja arendustegevus ning parlamendi- ja teadusraamatukogu ülesannete täitmine. Rahvusraamatukogu koordineerib ja nõustab Eesti raamatukogusid ning on kultuurikeskus. Rahvusraamatukogu tegevust finantseeritakse riigieelarvest Kultuuriministeeriumiga sõlmitud lepingu alusel.

Eesti Hoiuraamatukogu ülesanne on säilitada üleriigilist vähekasutatavate trükiste hoiukogu, vahendada vahetuskogu teavikuid raamatukogudele ja teenindada nägemispuudega lugejaid. Rahvaraamatukogud on omavalitsuse asutused, mille tegevust koordineerib Kultuuriministeerium. Rahvaraamatukogude tööd reguleerib rahvaraamatukogu seadus ja koostööd korraldab Kultuuriministeeriumi juures tegutsev Rahvaraamatukogude Nõukogu.

2018. aastal oli Eestis 897 raamatukogu, millest 528 rahvaraamatukogu, 40 teadus- ja erialaraamatukogu (sh Eesti Rahvusraamatukogu) ja 329 kooliraamatukogu. Kultuuriministeeriumi haldusalas on avalik-õiguslik Eesti Rahvusraamatukogu ja Eesti Hoiuraamatukogu. Rahvaraamatukogudes oli 2018. aastal 10,8 miljonit teavikut ja 357 300 lugejat, kes laenutasid kokku ligi 10,4 miljonit teavikut (2017. aastal 10,2 miljonit). Rahvaraamatukogu külastati 2018. aastal 5,5 miljonit korda ja nende teenustega seotud virtuaalkülastuste arv oli 2,5 miljonit.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Ajakohastada tuleb rahvaraamatukogu seadus, sest rahvaraamatukogu roll infoühiskonnas on muutunud. Põhiülesannetes tuleb luua tugevam sünergia teabelevi, kultuuri ja huvitegevuse teiste valdkondadega, et raamatukoguteenus vastaks kasutajate ootustele. Kehtiv seadus ei kirjelda näiteks e-väljaannete hankimise või laenutuse üleriigilist korraldust. Täpsustada tuleb riiklikku toetust saavate maakonnaraamatukogude maakondliku koordineerimise ülesanded. Eesmärk on luua ka rahvaraamatukogudele kesksete teenuste arendamist ja haldamist toetav keskus, et tagada üle-eestiline e-väljaannete võrdne kättesaadavus, trükiste laenutuse kasutajasõbralikkus ja raamatukoguteenuse tänapäevane toimimine. Seadus peab andma omavalitsusele võimaluse rakendada uusi viise paindlikumaks koostööks teiste omavalitsustega ja arendada raamatukoguvõrku. Ümberkorraldused omavalitsuste tegevuses ning elanike riigisisene liikumine ja ümberasumine on toonud vajaduse korraldada rahvaraamatukogude töö ümber.
- Eesti Rahvusraamatukogu hoone renoveerimine, et pakkuda kasutajatele mitmekülgeid teenuseid ja tagada nii nõuetekohane inimeste kui ka pikka aega säilitatavate väljaannete turvalisus. Eesmärk on olemasolevate funktsioonide (raamatukogu kui töö- ja õpikeskkond, Eesti väljaannete pikaajaline säilitaja ja kultuurikeskus) arengu ja jätkusuutlikkuse tagamine. Lisanduvad tänapäeva raamatukogule kui õpikeskkonnale ja kultuurikeskusele vajalikud funktsioonid. Rahvusraamatukogu renoveerimise käigus paigutub ka Rahvusarhiivi Tallinna osakonna ja Eesti Hoiuraamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogu tegevus Rahvusraamatukogu hoonesse, mis toetab riigivalitsemise reformi sihte. Kahe asutuse tegevuse ja ühe olulise teenuse ühitamisega Tallinnas saavutatakse mõjusam ja tõhusam riigi

ülesannete täitmine, kvaliteetsem avalike teenuste pakkumine ja paindlikum töökorraldus. Hoonesse koonduvad sarnaste funktsioonidega riigiasutused, mis annab võimaluse pakkuda nende sünergia baasilt uusi teenuseid, teenindada paremini/kvaliteetsemalt seniseid sihtrühmi ning tagada rahvusraamatukogu hoone ja personali eesmärgipärane ja efektiivne kasutus.

- Üle-eestilise e-väljaannete laenutusteenuse tervikprojekti eesmärk on välja arendada ühtne e-teenus kõigile Eesti raamatukogudele ja nende lugejatele. E-väljaannete laenutusteenuse käivitamisega kasvab regionaalne ligipääs informatsioonile ning raamatukoguteenuse üldine kvaliteet kogu Eesti elanikkonnale. Kultuurile ligipääsetavuse suurendamiseks tuleb parandada vaegnägijate lugemisvõimalusi, arendades Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi DIGAR ja Eesti Pimedate Raamatukogu tehnilist koosvõimet Veebiraamatukoguga.
- Seoses uute üleriigiliste raamatukoguteenuste arenduste ja autentimistehnoloogia muutustega ei vasta olemasolev autentimis- ja autoriseerimisteenus praegustele e-teenuste pakkumise nõuetele, vajadustele ega riiklikult kehtivatele autentimisviisidele. Üleriigiliste uute raamatukoguteenuste lisandumisel ja ühtse e-raamatukogusüsteemi loomisel tuleb välja arendada kliendihalduse turvaline autoriseerimis- ja autentimisteenus. Põhjuseks on teenuste kasutajate arvu kasv 40 000 kasutajalt lähema nelja aasta jooksul vähemalt 500 000–1 000 000 isikuni, kellele lisanduvad juriidilised isikud. Loodava teenuse eesmärk on asendada praegune Eesti Rahvusraamatukogu raamatukoguteenuste autentimise- ja autoriseerimise lahendus tänapäevasema ja turvalisema lahendusega, mis hõlmab muu hulgas kasutajate haldamise funktsionaalsust (uus ID-kaart, SMART-ID, eIDAS, GDPR).

Raamatukogupoliitika kujundamine (KuM)

Teenuse eesmärk on arendada ühiskonna informatsioonitaristu poliitikat ja töötada välja Eesti väljaannete säilitamise poliitikat. Selleks koostatakse valdkonna seadusi, analüüsitakse arenguid, kavandatakse ja töötatakse välja arengukavasid ja poliitikaid ning nõustatakse kohalikke omavalitsusi ja raamatukogusid.

Pikaajalise säilitamise korraldamine (KuM)

Teenusega tagatakse Eesti Rahvusraamatukogu teenuste ja hoone toetuse kaudu Eestile oluliste väljaannete pikaajaline säilimine ja kättesaadavus.

Säilituseksemplari seadus ja selle rakendusakt jõustusid 01.01.2017. Sellega laienes digitaalsena sündinud väljaannete kogumine, et tulevastele põlvetele säiliks ka digitaalsena sündinud trükiste ja filmi algmaterjal, mis võimaldab info kättesaadavaks tegemisel kasutada uut tehnoloogiat ja arendada kasutajasõbralikke teenuseid. Tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb välja arendada pikaajalise säilitamise ehk digitaalarhiivi tehnoloogiline suutlikkus ja võimekus. Tulevikus on võimalik konsolideerida mitmete mäluasutuste materjal Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi nõuetekohasele pikaajalisele säilitamisele.

Regionaalse raamatukoguteenuse toetamine (KuM)

Teenusega tagatakse rahvaraamatukogudele vajalike väljaannete olemasolu ja maakonnaraamatukogu töötajate pädevus ning toetatakse partnerorganisatsioone. Rahvaraamatukogude võrgu tegevuste koordineerimiseks ja arendamiseks toetatakse 15 maakonna raamatukogus kuni nelja töötaja tööajakulu. Raamatukogutöötajate erialase pädevuse tõstmist toetatakse raamatukogude arendamise projektitoetuste taotlusvoorst.

Kasvanud on lugejate ootus laenutada lisaks trükistele e-väljaandeid. 2018. aastal viis Eesti Rahvusraamatukogu läbi e-väljaannete laenutuskeskkonna ärianalüüsi. Eesmärk on pakkuda üle-eestilist tasuta e-väljaannete laenutamise süsteemset teenust, milleks tuleb luua seda toetav tehniline platvorm, hankida teenuseks vajalike väljaannete litsentsid ning teenuse haldamiseks ja üleriigiliseks koordineerimiseks personal, et tagada tänapäevane ja mugav väljaannete regionaalne kättesaadavus. Teenus parandab võrdset ligipääsu informatsioonile ühiskonnas, tõstab raamatukogude teenuse regionaalset kättesaadavust ja kvaliteeti. Potentsiaalseid e-väljaannete lugejad üle Eesti on ärianalüüsi andmetel kokku 518 500 (61% kõigist lugejatest vastavalt läbiviidud ärianalüüsile), kellest aktiivseid lugejaid ca 300 000.

Eesti Hoiuraamatukogu (EHR) teenuste eesmärgid on järgmised: teavikute taaskasutuse korraldamine ja võõrkeelsete trükiste säilitamine; Eesti Pimedate Raamatukogu teenuste raames toota kohandatud väljaandeid ja trükiseid; teenindada trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi ning loetletud erivajaduste teemal rehabiliteerimist ja õpetamist käsitleva kirjandusega kõiki soovijaid. Asutuste kultuuriväärtuslike kogude säilimiseks luuakse ja tagatakse vajalikud tingimused.

Suur probleem on kasutajaliideste ja digiainese kättesaadavaks tegemine vaegnägijatele ja muu lugemistakistuse puudega isikutele. Eesti Pimedate Raamatukogu 2018. aasta aruande kohaselt oli raamatukogul 2018. aastal 855 lugejat. 2016. aasta autoriõiguse reformipaketi kohta koostatud Eesti seisukohtade kooskõlastamisel hindas Sotsiaalministeerium, et Eestis on nägemispuudega isikuid 7252 (kokku domineeriva puudena ja liitpuude koosseisus). Praegu on nimetatud sihtrühmale kättesaadav ainult väike osa Eesti Rahvusraamatukogu kogudes leiduvast uuemast eestikeelsest digiainesest.

Tegevus 2.4. Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Laulu- ja tantsupeotraditsioon on jätkusuutlik (jah/ei) <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Vaimne kultuuripärand on väärtustatud, hoitud ja arendatud (jah/ei) <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

Riigi ülesanne on tagada vaimse kultuuripärandi väärtustamine, hoidmine ja arendamine, nagu ka laulu- ja tantsupeotraditsiooni jätkusuutlikkus. Rahvakultuuri valdkonna üle-eestilisi tegevusi juhivad või koordineerivad Rahvakultuuri Keskus, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA (ELT SA), Võru Instituut ning riigi partneritena seitse valdkondlikku rahvakultuuri keskseltsi.

Kultuuriministeerium on loonud kogukondade toetuseks toetusmeetmed, mida praegu on seitse. Lisaks toetatakse toetusmeetmete kaudu muidki olulisi vaimse kultuuripärandiga seotud tegevusi ja väiksemaid valdkondlikke või piirkondlikke institutsioone. Alates 2010. aastast on avatud Eesti oma vaimse kultuuripärandi nimistu, kuhu kogukonnad saavad esitada enam kui kahe inimpõlve vanuseid elavaid traditsioone, kombeid ja tavasid. 2018. aasta lõpus tehti nimistusse 100. kanne.

Rahvakultuuri valdkonna toetajad on ka Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapital ja maakondlikud ekspertgrupid.

Rahvakultuuri valdkonna riiklik kompetentsikeskus on Rahvakultuuri Keskus, kes koondab erialast informatsiooni, teeb koolitusi ning nõustab ja toetab rahvakultuuriga tegelevaid organisatsioone ja inimesi.

Rahvakultuuri Keskuse heaks töötab igas maakonnas rahvakultuurispetsialist, kelle peamised ülesanded on hallata rahvakultuurivaldkonda ja kureerida üleriigilisi rahvakultuuriüritusi (laulu- ja tantsupeod, folkloorifestivalid).

Rahvakultuuri Keskuse olulisemad ülesanded on:

- pidada rahvakultuuri valdkondlikku andmekogu;
- hallata Eesti vaimse kultuuripärandi nimistut, võttes aluseks UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni, millega Eesti ühines 2006. aastal;
- korraldada rahvakultuuri toetusmeetmete taotlusvoore, mida rahastab Kultuuriministeerium;
- korraldada koolitusi ja kursusi rahvakultuuri vallas.

Võru Instituut on 1995. aastal Kultuuriministeeriumi juurde loodud teadus- ja arendusasutus (riigiasutus). Instituudi tegemised puudutavad peamiselt ajaloolist Võrumaad ja aitavad elus hoida võrukestele omast keelt ja kultuuri.

Laulu- ja tantsupidude traditsioon on kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. Laulu- ja tantsupidusid korraldab nii üldpidudel kui ka noorte pidudel Kultuuriministeeriumi asutatud sihtasutus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. ELT SA on ka laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetusmeetme rakendusasutus. Laulu- ja tantsupidu vajab tänapäevaseks korrastatud ja heade tingimustega taristut nii esinejatele kui ka publikule Tallinna lauluväljakul ja Kalevi staadionil. Kultuuriministeerium näeb taristute korrastamises jätkuvat koostööd Tallinna Linnavalitsusega. Laulu- ja tantsupeo protsessi jätkusuutlikkust mõjutavad aga mitmed tegurid: kollektiivide juhendajate pealekasv, kollektiivide rahastamine, juhendajate palgatase ja muu oluline temaatika, mis on olnud päevakorras pikemat aega. Kollektiivide rahastamise ja juhendajate palgamäärade tegelikule olukorrale hinnangu andmiseks käivitas Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts koostöös Eesti Kooriühingu, ELT SAga ning Kultuuriministeeriumi toel üleriigilise uuringküsitluse, mille teostajaks on Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Rahvakultuuri andmekogu ja ELT SA registri ühildamine ja uuendamine, juriidiliste aluste väljatöötamine.
- 2019. aasta sügisel valmis uuring, mis käsitles laulu- ja tantsupeo liikumises osalevate kooride, rahvatantsurühmade ja muusikakollektiivide ning nende juhendajate sotsiaalmajanduslikku olukorda. Peoliikumine kaasab kõige suuremal määral vabakonda ning see võrgustik loob ühiskonnas sidusust ja koosmeelt. Pidude kestmise pant on elujõuline kollektiiv ja motiveeritud haritud juhendaja, kuid uuringust selgus, et kutse noori ei motiveeri, üle poole juhendajatest hakkavad juba lähiajal pensionile suunduma ning kollektiivid ei ole jätkusuutlikud. Uuringu põhjal töötatakse välja mudel valdkonna jätkusuutlikuks tasustamiseks ja järelkasvu tagamiseks.
- Osalemine Tallinna lauluväljaku detailplaneeringu ideekavandi konkursi ettevalmistamises ja korraldamises koostöös Tallinna Linnavalitsuse, Eesti Kooriühingu, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse ja Eesti Arhitektide Liiduga.

Rahvakultuuripoliitika kujundamine (KuM)

Teenuse eesmärk on tagada rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi väärtustamist toetavad võimalused. Selleks, et tagada rahvakultuuri valdkonna areng, sisuline mitmekesisus ja kättesaadavus eri sihtgruppidele üle Eesti, analüüsitakse valdkonna olukorda, selgitatakse välja ja leitakse lahendused olulisematele probleemidele ning töötatakse välja eri toetusmeetmete põhimõtted. Juhitakse

Kultuuriministeeriumi juurde moodustatud vaimse kultuuripärandi nõukogu ja osaletakse rahvusvahelises koostöös vaimse kultuuripärandi valdkonnas.

Rahvakultuuripoliitika rakendamine (KuM)

Toetatakse partnerorganisatsioone, rahvakultuuri valdkonna arendustegevuste elluviimist ning laulu- ja tantsupidude traditsiooni jätkusuutlikkust.

Lisaks Kultuuriministeeriumile panustavad tulemuste saavutamisse oma tegevusega Rahvakultuuri Keskus ja Võru Instituut.

Meede 3. Kultuuri valdkondadeülelene arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine

Meetme eesmärk

Kultuuri toetamise ja loomepotentsiaali rakendamise kaudu on loodud eeldused Eesti konkurentsivõime kasvuks ja tutvustamiseks maailmas.

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Tulu ettevõtte kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega <i>Allikas: Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus</i>	24% (2015. a)	-	-	-	28%
Tulu töötaja kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega <i>Allikas: Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus</i>	39% (2015. a)	-	-	-	50%
Pikaajalise säilimise digitaalarhiivide maht (TB) <i>Allikas: Rahvusraamatukogu, Rahvusarhiivi, MuI Si ja ERRI digitaalarhiiv</i>	3847 (2018. a)	6397	9302	10912	12522

Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks ja loomemajanduse potentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega rakendab Kultuuriministeerium koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga Euroopa Liidu finantsperioodi 2014–2020 struktuurivahendite loomemajanduse arendamise meedet, mis koosneb seitsmest tegevusest, mille rakendusüksus ja elluviija on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Lisaks panustab Kultuuriministeerium valdkonna arengusse mitmesuguste riigisiseste tegevus- ja projektitoetustega, mis on suunatud valdkondlikele arenduskeskustele ja loomemajanduse valdkonnas tegutsevatele organisatsioonidele.

Loomemajanduse arendamise meetme raames antavate toetuste eesmärk on siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta valdkonna ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loomemajandussektori kaasamise kaudu lisandväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel. Loomemajandusalase teadlikkuse kasvatamise, teadmiste ja oskuste arendamise

ning loome- ja teiste majandusvaldkondade vaheliste suurprojektide elluviimise kaudu luuakse eeldused eelnimetatud eesmärkide saavutamiseks.

Kultuuriministeeriumi ülesanne on edendada ja toetada Eesti kultuuri rahvusvahelistumist, arendada riikidevahelisi kultuurisuhteid ja -diplomaatiat, osaleda kultuuripoliitikate kujundamisel rahvusvahelistes organisatsioonides ning ka toetada eelpool nimetatud eesmärgi elluviivaid valdkondlikke arenduskeskusi. Eestil on ligi 50 kultuurikoostöölepet ja ühist programmi riikidega üle maailma. Samuti osaleb Eesti rohkem kui 15 rahvusvahelises organisatsioonis, foorumis või koostööprogrammis.

Kultuuri rahvusvahelistumise oluline lüli on Eesti saatkondades tegutsev kultuuriesindajate võrgustik, kelle ülesanne on aidata Eesti loovisikutel, kollektiividel, loomeettevõtetel ja kultuuriorganisatsioonidel jõuda rahvusvahelisele areenile, toetada tugevaid rahvusvahelistumise võimekusega tegijaid ning tutvustada nende tegevuste kaudu Eestit ja Eesti kultuuri maailmas. Erinevate saatkondade juures tegutsevad kokku kaheksa kultuuriesindajat: Moskvast, Helsingist, Berliinist, Brüsselist, Pariisist, Londonist, New Yorgist ja Pekingist. Lisaks kultuuriesindajatele tutvustavad Eesti kultuuri maailmale Eesti Instituudi esindused Budapestis ja Helsingis. Kultuuri rahvusvahelistumisel on oluline koostöö teistegi ametkondadega.

Nii „Kultuur 2020“ kui ka „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“ seavad eesmärgiks väärtusliku kultuuripärandi digiteerimise ja vajaduse tagada veebis loodud kultuuripärandi talletumine, kättesaadavus ja kogutud kultuuripärandi pikaajaline säilivus.

Tegevus 3.1. Kultuurivaldkonna digitaliseerimine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Digitaalse kultuuripärandi kättesaadavus (arvestusüksus ja % kogude suurusest) <i>Allikas: Andmekogud DIGAR ja MuIS</i>	21%	26%	28%	30%	33%

Riigi hallatavates mäluasutustes on kokku üle 900 miljoni Eesti kultuuri jaoks olulise pärandi objekti, mis vääri digiteerimist, ent praeguseks on neist digiteeritud vaid ca 10%. Kultuuriministeeriumis valminud „Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskava eesmärk on teha 2023. aastaks digitaalselt kättesaadavaks kolmandik ehk 33% Eesti mäluasutustes talletatavast kultuuripärandist ning uuendada mäluasutuste info hoidmise taristut.

Digiteerimine on üks paremaid ja osadel juhtudel ka ainuke vahend tagamaks, et pärand on säilitatud selleks kõige sobivamate vahenditega ning tehtud kättesaadavaks võimalikult paljudele. Praegu kõiki pärandivaldkondi terviklikult haarav digisisu Eestis puudub ning puudub ka võimalus mäluasutuste väliselt juba digiteeritud sisu koondamiseks. Laialdane valdkondadeülene koostöö kultuuripärandi digiteerimisel algas 2018. aastal – koordineeritud digiteerimine aitab vältida digiteerimise dubleerimist, toetab koostööd ja töövoogude optimeerimist.

Tegevuskava raames digiteeritud kultuuripärandit on võimalik taas- ja ristikasutada nii äri- kui ka mitteäri-eesmärkidel, luues kasutusvõimalusi eri valdkondades ning digitaliseerides teenuseid – alates meedia- ja mängusektorist, loomemajandusest (nt disain, käsitöö), turismist (nt liitreaalsuse rakendused) ning lõpetades hariduse ja teadusega (õppetöö, teadus- ja uurimistegevusega seotud infosisu, innovaatiliste haridusrakenduste, digiõpikute jms teostamine, kultuuriajaloo uurimine uute digitaalsete meetoditega), mis omakorda tõstab Eesti konkurentsivõimelisust.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- „Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskava elluviimine, eesmärgiga teha 2023. aastaks digitaalselt kättesaadavaks kolmandik ehk 33% Eesti mäluasutustes talletatavast kultuuripärandist ning uuendada mäluasutuste info hoidmise taristut.

Digitaliseerumise poliitika kujundamine (KuM)

Teenuse sisuks on kultuurivaldkondade digitaliseerumise, sh digiteerimise juhendite ja uue strateegia väljatöötamine, analüüside ja uuringute läbiviimine ning teenuste ja taristu konsolideerimise poliitika kujundamine.

Kultuuriministeriumis valminud „Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskavas kavandatud 25 projekti rakendumisel on tekkinud valdkondade ülene koordineeritud koostöö kultuuripärandi digiteerimisel, avaldamisel ja pikaajalisel säilitamisel. Alustada tuleb digiteerimise ning pikaajalise säilitamise ja kättesaadavaks tegemise taristu jätkutegevuste kavandamist aastani 2030, et jätkata mäluasutuste vahelist ja valdkondade ülest koostööd kultuuripärandi digiteerimisel, avaldamisel ja säilitamisel. Uue perioodi tegevustesse on oluline kavandada seni hõlmatud pärandiliikidele lisaks ka muusikapärand, mille vastu tunneb suurt huvi avalikkus. 2030. aastaks on siht teha digitaalselt kättesaadavaks 45% Eesti mäluasutuste kultuuripärandist.

Digitaliseerumise poliitika rakendamine (KuM)

Eesmärk on kultuuri- ja mäluasutuste toetamine konkurentsivõimelisuse, innovatsiooni ja digitaliseerumise arendamiseks ning populariseerimiseks. Toetades riiklikult teavikute digimist, paraneb vanema informatsiooni kättesaadavus ja kultuuripärandi kasutus.

Tegevus 3.2. Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine, asutuste, organisatsioonide ja sündmuste toetamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Kultuurikoostöölepete raames projektid, sh ka neist riikidest, kus pole leppeid <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	112	45	50	55	60

Eestis on kultuurivaldkonna välissuunalise suhtluse peamised koordineerijad ja toetuste andjad Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Haridus- ja Teadusministeerium, Välisministeerium ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, aga koordineerijatenä ka kultuurivaldkonna arenduskeskused.

Rahvusvaheliste projektide jaoks annab riik raha nii taotlusvooru kaudu kui ka otsetoetusi valdkondlikele arenduskeskustele, toetades projekte, mis soodustavad Eesti kultuuri rahvusvahelistumist ja kultuuriekporti, Eesti tutvustamist maailmas kultuuri kaudu ja võimaluste loomist Eesti loovisikutele. Lisaks kaasrahastab Kultuuriministeerium Euroopa Liidu kultuuriprogrammis osalevaid Eesti projekte.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Välissuhtlusalase koostöö ja tegevuste, sh teabevahetuse korraldamise ja koordineerimise jätkamine.
- Jätkub Eesti kultuuri rahvusvahelistumisele ja tutvustamisele kaasa aitamine taotlusvoorude ja kultuuriprojektide kaudu.
- Eesti kultuuri rahvusvahelistumise põhialuste dokumendi väljatöötamine.

Osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides (KuM)

Teenuse sisuks on rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise koordineerimine ja rahvusvaheliste organisatsioonidega teabevahetuse korraldamine; Eesti seisukohtade koordineerimine, vajadusel esindamine ja kaitsmine vastavates töövormides vastavalt kogutud sisendile ning ministeeriumi ja valitsemisala nõustamine oma valdkonnas. Riik planeerib ja jälgib liikmemaksude tasumist rahvusvahelistes organisatsioonides.

Väliskoostöö suundade koordineerimine (KuM)

Teenuse eesmärk on koordineeritud kahe- ja mitmepoolne koostöö riikidega koostööpartnerite, saatkondade ja kultuurinõunikega koostöös. Teenuse raames toimub ministeeriumi välissuhtlusalase koostöö ja tegevuste, sh teabevahetuse korraldamine ja koordineerimine nii sihtriikides (kultuurinõunikud), teiste riikidega kui ka Eestis; Eesti välissuhtluse ja maine kaaskujundamine ning kultuurivaldkonna võrgustumine. Valmistatakse ette kahe- ja mitmepoolsete riikidevaheliste kultuurikoostöölepete ja kultuuriprogrammide sõlmimist, järgitakse täitmist, tehakse riikidega kahepoolset kultuurikoostööd ning osaletakse mitmepoolsete kultuurikoostöö fondides.

Väliskoostöö suundade rakendamine (KuM)

Eesmärk on kaasa aidata Eesti kultuuri rahvusvahelistumisele ja tutvustamisele maailmas taotlusvoorude ja kultuuriprojektide kaudu. Väliskoostöö suunad viiakse ellu eri taotlusvoorudega: riikidevaheliste koostöölepete voor ja majanduskulud, „Eesti kultuur maailmas“ taotlusvoor; Loov Euroopa projektide kaasrahastamisvoor. Lisaks toimub teenuse raames välisriikides töötavate kultuurinõunike (atašeede) kultuuriprojektide ning UNESCO ERKi ja Eesti Instituudi tegevustoetuste koordineerimine.

Loov Euroopa Programmi rakendamine (KuM)

Teenuse eesmärk on toetada väliskoostööd kultuuri ja audiovisuaalvaldkonnas Euroopa Liidu Loov Euroopa programmi kaudu. Teenuse raames toimub Loov Euroopa rakendamine, sh toetuse taotlemine Euroopa Liidust, sellega seotud aruandlus, toetuslepingute sõlmimine programmi infopunktidega Eestis.

Loov Euroopa programmi eesmärk on suurendada kultuuri- ja loomesektorite konkurentsivõimet, edendada kultuuri- ja audiovisuaalteoste ning loovisikute piiriülest liikuvust, jõuda laiema publikuni nii Euroopas kui ka mujal ning soodustada innovatsiooni ja uute ärimudelite väljatöötamist.

Rahvusvahelistumise edendamise koordineerimine (KuM)

Teenuse sisuks on nii pikaajalisemate visioonide ja strateegiate kui ka lühiajalisemate välissuundade väljatöötamine kultuuri rahvusvahelistumise suunal (sh kultuuriekспорт) valdkondade sees ja valdkondadeülevalt. Tehakse koostööd ametkondade ja partneritega, kogutakse ja analüüsitakse statistikat rahvusvahelistumise kohta. Planeeritakse ja koordineeritakse kultuurisuhete koostööd.

Tegevus 3.3. Loomemajanduspoliitika kujundamine, valdkonna toetamine ja arendamine

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Kultuuri- ja loomesektoris on ettevõtlus- ja innovatsioonialased ning rahvusvahelistumist toetavad tugiteenused kättesaadavad, asjakohased ja tõhusad (jah/ei) <i>Allikas: EAS</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Toetuse abil eksporti alustanud ettevõtete arv <i>Allikas: EAS</i>	25	20	20	15	15
Uutele välisurgudele sisenenud ettevõtete arv <i>Allikas: EAS</i>	30	25	25	20	20
Olemasolevatele välisurgudele laienenud ettevõtete arv <i>Allikas: EAS</i>	75	50	50	30	30

Loomemajandus on definitsiooni järgi majandussektor, mis põhineb individuaalsel ja kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel ning on võimeline looma heaolu ja töökohti intellektuaalse omandi loomise ja kasutamise kaudu.

Riiklikul tasandil arendavad loomemajandust Kultuuriministeerium ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Loomemajanduse toetusprogrammide rakendusüksus on EAS, kes viib ellu mitmeid programme, sh teadlikkuse, teadmiste, oskuste, klastrite ja ühisturunduse programme, mis on teiste hulgas avatud loomemajanduse valdkonna esindajatele.

Loomemajanduse sektorit kaardistatakse 4aastase intervalliga. 2018. aasta kevadel valminud Eesti loomemajanduse olukorra neljanda uuringu ja kaardistuse kohaselt kasvas kõige enam tulu meelelahutustarkvara valdkonnas, mis on kiirelt arenev sektor ja tegutseb globaalsel turul. Tulu ei vähenenud üheski kaardistatavas valdkonnas. Aastatel 2011–2015 lisandus loomemajanduse sektorisse 2175 ettevõtet ja asutust ning üle 3400 töötaja, kusjuures kõnealusel perioodil kasvas loomemajanduse ettevõtete ja asutuste arv pisut kiiremini kui Eesti ettevõtluses tervikuna – loomemajanduses 31% ja Eesti ettevõtluses 27%. Suurim valdkond nii töötajate arvu kui ka kogutulu poolest on kirjastamine (sh sidustegevusalana trükindus). Teenuste ekspordist moodustas loomemajanduse ettevõtete eksport 2015. aastal 5,6%, peamised eksporditavad valdkonnad olid meelelahutustarkvara ja kirjastamise sidusala trükindus. Ekspordi peamised sihtturud olid lähiriigid (Põhjamaad, Venemaa, Läti), kaugematest sihtriikidest saab eelkõige nimetada Ameerika Ühendriike (meelelahutustarkvara ja muusikariistade eksport). Väga oluline on ekspordivõime arendamine ja ekspordivõimaluste otsimine, täiendav ekspordipotentsiaal on valdkondadest eelkõige arhitektuuril, disainil, filmil ja videol.

Lähiaastatel saavad loomeinimeste sissetulekute oluliseks suurendamiseks tulla lisavahendid aina rohkem vabalt turult ja seega peab loomemajanduse ettevõtete suutlikkus iseseisvalt tulu teenida suurenema. Sektoris tervikuna on ettevõtlikkusteadlikkus kasvanud, äri- ja tegevusmudelid on korrastunud, majandustegevuse aruandlus on paranenud. Tuleviku edus on kriitilise tähtsusega loomemajanduse sektori parem koostöö erinevate majandusharudega. Näiteks turismi arendamine välituristidele täiendavate kultuuriteenuste pakkumise kaudu; tööstusettevõtete tootearenduse ja innovatsiooni üks orgaaniline osa peaks olema tootedisain; Eesti toodete ja teenuste ekspordile aitab kaasa riigi parem tuntus maailmas, kus just kultuur saab olla riigi oluliseks esmatutvustajaks; muuseumid, kunst, IT- ja filmisektor saaks teha palju tihedamat koostööd haridussektoriga.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks ja loomemajandusepotentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga Euroopa Liidu finantsperioodi 2014–2020 struktuurivahendite loomemajanduse arendamise meetme rakendamine.
- Loomemajandusala teadlikkuse kasvutamise, teadmiste ja oskuste arendamise ning loome- ja teiste majandusvaldkondade vaheliste suurprojektide elluviimise kaudu luuakse eeldused siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta valdkonna ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loomemajandussektori kaasamise kaudu lisandväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.
- Loomemajanduse arendamise sekkumiste ja tegevuste ettevalmistamine EL 2021–2027 programmiperioodi prioriteetse suuna „Nutikam Eesti“ väike- ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõime suurendamise valdkonna meetmete raames.

Loomemajanduspoliitika kujundamine (KuM)

Teenuse sisuks on loomemajanduse (st kultuuri- ja loomesektori majanduslike aspektide ning teiste sektoritega koostoime) olukorra ja trendide analüüsimine, arengusuundade ja poliitikate kavandamine, koostöövõrgustike arendamine, riikliku finantseerimise põhimõtete väljatöötamine, osalemine loomemajanduse arengut reguleerivate õigusaktide eelnõude koostamisel. Eesmärk on suurendada kultuuri- ja loomesektori majanduslikku võimekust, loomeettevõtjate konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja ekspordivõimekust.

Loomemajanduspoliitika rakendamine (KuM)

Teenuse eesmärk on siduda kultuuri- ja loomesektoris olevat potentsiaali ettevõtlusega, soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta loomeettevõtete ekspordivõimekust ja jätkusuutlikkust ning pakkuda teistele majandussektoritele lisandväärtust ärimudelite, toodete, teenuste, müügi ja turunduse arendamisel. Teenuse raames toetatakse EASi kaudu loomeettevõtjate, piirkondlike ja valdkondlike tugistruktuuride, loomemajandusalase teadlikkuse, teadmiste ja oskuste kasvu ning sektorite ülest koostööd.

Tegevus 3.4. Valdkondadeülene tugi- ja arendustegevus

Mõõdiku nimi	Algtase (2018)	Sihttase 1 (2020)	Sihttase 2 (2021)	Sihttase 3 (2022)	Sihttase 4 (2023)
Strateegilistes dokumentides on teadmispõhise kultuuripoliitikaga arvestatud (jah/ei) <i>Allikas: Kultuuriministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

Valdkondadeülene tugi- ja arendustegevus (KuM)

Teenus toetab kultuuriprogrammi elluviimist ja panustab otseselt kultuuriprogrammi tulemuste saavutamisse.